

**Rekabet Kurumu Başkanlığından,  
REKABET KURULU KARARI**

**Dosya Sayısı** : 2004-4-103 (Soruşturma)  
**Karar Sayısı** : **06-11/143-33**  
**Karar Tarihi** : 9.2.2006

**A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

- 10 **Başkan** : Mustafa PARLAK  
**Üyeler** : Tuncay SONGÖR, Rıfki ÜNAL, Prof.Dr.Nurettin  
KALDIRIMCI, Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

**B. RAPORTÖRLER** : Mehmet YANIK, Esin ÇERÇİOĞLU

**C. ŞİKAYET EDENLER**

- Emin EĞRİ  
TEİAŞ Esentepe Mh. PK:57 Kastamonu  
20 - Tüketiciyi Koruma Demeği Kastamonu Şubesi  
Özel İdare İşhanı No:28 Kastamonu  
- İbrahim YALÇINKILIÇ  
DSİ 231. Şube Müdürlüğü Kastamonu

**D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN**

- Özlem Seyahat Serhat Doğan Tozar  
İstanbul Şişli Mecidiyeköy Fulya Mah. Ortaklar Cad. Şenol Sk. No. 7/2  
Temsilcileri: Av. Mehmet ÇİFTÇİ, Av. Mustafa SEZER  
Nasrullah İş Merkezi Kat:2 No:17-18-19 Kastamonu  
30 - Yeşil Kastamonu Turizm Hizmetleri İnşaat Akaryakıt Ticaret Sanayi Pazarlama  
Ltd. Şti.  
Kastamonu Otobüs Terminali No:1 Kastamonu  
Temsilcisi: Av. Cihan KAYA  
Altıntepe Mah. Çayır Sok. Erdem Kent Sitesi G Blk. D:9 Küçükyalı/İstanbul  
- Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret A.Ş. (Eski unvanı Metro Motorlu Taşıtlar  
Taşımacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.)  
Bayrampaşa Büyük İstanbul Otogarı No.51-52 İstanbul  
Temsilcisi: Av. Nedim Korhan ŞENGÜN  
Bahariye Cd. Arayıcıbaşı Sk. İpek Apt. No:10/17 Kadıköy/İstanbul  
40 - Kastamonu Özen Otobüs İşletmesi Ticaret Ltd. Şti.- Devrekani  
Ahiçeşlebi Mah. Devrakani Otogarı No:10 Devrakani- Kastamonu  
- Kastamonu Güven- Hasan Çatal  
Belediye Terminali No:9 Taşköprü- Kastamonu

**06-11/143-33**

- Huzur Otobüs İşletmesi Turizm, Nakliyat, İnşaat, Pazarlama İç ve Dış Ticaret Ltd. Şti.

Belediye Şehirlerarası Otobüs Terminali No:3 Kastamonu

- Ünal Turizm- Meftun Ünal

Kuzeykent Mahallesi Terminali Binası Çevre Yolu Yeni Otogar Peron: 15-16 Kastamonu

50 - Soner Turizm Taşımacılık Otopark Otomotiv ve İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

İstanbul Eminönü Küçükpazar Değirmen Sok. No.2

Temsilcisi: Av. Süleyman BALCI

Tercüman Sit. A-9 Blok D:3 Cevizlibağ Topkapı/İstanbul

**E. DOSYA KONUSU** : Özlem Seyahat Serhat Doğan Tozar (Özlem Seyahat), Yeşil Kastamonu Turizm Hizmetleri İnşaat Akaryakıt Ticaret Sanayi Pazarlama Ltd. Şti. (Yeşil Kastamonu), Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret A.Ş. (Metro Seyahat), Kastamonu Özen Otobüs İşletmesi Ticaret Ltd. Şti.- Devrekani (Kastamonu Özen), Kastamonu Güven- Hasan Çatal (Kastamonu Güven), Huzur Otobüs İşletmesi Turizm Nakliyat İnşaat Pazarlama İç ve Dış Ticaret Ltd. Şti. (Huzur Otobüs İşletmesi), Ünal Turizm- Meftun Ünal (Ünal Turizm) ve Soner Turizm Taşımacılık Otopark Otomotiv ve İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (Soner Turizm) unvanlı teşebbüslerin anlaşarak fiyat tespit etmek suretiyle Kastamonu merkezli şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmedikleri.

**F. İDDİALARIN ÖZETİ** : Şikayet dilekçelerinde, Kastamonu merkezli olarak şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapan firmaların önce normal olmayan bir fiyat rekabetine girerek, 13.500.000- TL. olan Kastamonu-Ankara arası yolcu taşıma fiyatını 5.000.000- TL.ye indirdikleri, yaklaşık 15 gün sonra ise firmalar arasında yapılan anlaşma sonucu söz konusu hatta fiyatın tüm firmalarca 18.000.000-TL.'ye yükseltildiği, Kastamonu-İstanbul hattında ise 15.000.000- TL. olan fiyatın artış sonucunda 30.000.000 TL. olarak belirlendiği iddia edilmektedir.

**G. DOSYA EVRELERİ:** Şikayet dilekçelerinin Kurum kayıtlarına 5.3.2004, 24.3.2004, 4.6.2004 tarih ve 1138, 1505, 2958, 3208, 19 (2005) ve 727 (2005) sayılar ile intikali üzerine hazırlanan 4.2.2005 tarih ve 2004-4-103/İİ-05-SC sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 10.2.2005 tarih ve 05-10 sayılı toplantısında görüşülerek 4054 sayılı Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

Karar gereği yürütülen önaraştırma sonucunda Kurum raportörlerince düzenlenen 8.4.2005 tarih, 2005-4-103/Ö.A.-04-İ.A. sayılı Önaraştırma Raporu, Rekabet Kurulu'nun 14.4.2005 tarih ve 05-24 sayılı sayılı toplantısında görüşülerek, 05-24/282-M sayı ile şikayete konu teşebbüsler hakkında aynı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

Rekabet Kurulu'nun anılan kararı sonucunda, 4054 sayılı Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca hakkında soruşturma açılan teşebbüsler ve şikayetçiye

## 06-11/143-33

90 soruşturma açıldığına dair bildirim yapılmış ve söz konusu bildirimce cevaben gönderilen ilk yazılı savunmalar alınmıştır.

Soruşturma Heyeti'nce tamamlanan 12.10.2005 tarih ve S.R./05-9 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45/1. maddesi uyarınca tüm Kurul Üyeleri ile haklarında soruşturma açılan teşebbüslere tebliğ edilmiş ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince 30 gün içinde ikinci yazılı savunmanın gönderilmesi istenmiştir.

Taraflardan Metro Seyahat, Kastamonu Özen, Huzur Otobüs İşletmesi, Ünal Turizm ve Soner Turizm ikinci yazılı savunmalarını yapmışlardır. Özlem Seyahat ve Kastamonu Güven Soruşturma Raporunda kendileri ile ilgili yapılan tespit ve değerlendirmelere itiraz etmemişler ve savunma haklarını kullanmamışlardır.

100 Söz konusu yazılı savunmalar üzerine Soruşturma Heyeti tarafından hazırlanan 2.12.2005 tarihli Ek Yazılı Görüş, Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca tüm Kurul üyelerine ve taraflara tebliğ edilmiştir. Tarafların savunma süreleri 6.1.2006 tarihinde dolmuş, tarafların savunmaları süresi içinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

5.1.2006 tarih, 06-02/37-M sayılı Kurul kararı ile, sözlü savunma toplantısının 8.2.2006 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir. Anılan tarihte yapılan sözlü savunma toplantısının ardından Kurul, 9.2.2006 tarihinde 06-11/143-33 sayılı ile nihai kararını vermiştir. Kurul'un nihai kararı, gerekçeli karar daha sonra tebliğ edilmek üzere 16.02.2006 tarihinde taraflara teahhüt edilmiştir.

## 110 H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ

Soruşturma Heyetinde yer alan raportörler tarafından;

1. Yeşil Kastamonu firmasının yürütülen soruşturma çerçevesinde 4054 sayılı Kanun kapsamında ihlal teşkil edecek faaliyetlerinin tespit edilememesi nedeniyle, bu şirket hakkında açılan soruşturmanın idari para cezası verilmesine yer olmadığı kararı ile sonuçlandırılması gerektiği,

120 2. Özlem Seyahat, Metro Seyahat, Ünal Turizm, Kastamonu Özen, Kastamonu Güven, Huzur Otobüs İşletmesi ve Soner Turizm'in, Kastamonu merkezli şehirlerarası otobüs ile yolcu taşımacılığı pazarında fiyat tespit etmek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri ve ilgili teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin (2005/2 sayılı Tebliğ ile değişik) ikinci fıkrası uyarınca 5.800 YTL.'den az olmamak üzere bir önceki yıl sonunda oluşan yıllık gayri safi gelirlerinin %10'una kadar para cezası ile cezalandırılması gerektiği, ifade edilmiştir.

## I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

### I.1. İlgili Pazar

#### I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

130 İlgili ürün pazarı, haklarında önaraştırma yürütülen tarafların faaliyetleri dikkate alınarak "otobüs ile şehirlerarası yolcu taşıma hizmetleri" pazarı olarak belirlenmiştir.

### I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Önaraştırmaya konu şehirlerarası yolcu taşıma şirketlerinin faaliyetlerini Kastamonu merkezli hatlarda sunmaları sebebiyle ilgili coğrafi pazar, "Kastamonu merkezli karayolu yolcu taşıma hatları" olarak tespit edilmiştir.

### I.2. Yapılan Tespitler ve Deliller

#### I.2.1. Özlem Seyahat'in Bilet Fiyatlarının Anlaşma Fiyatlarıyla Karşılaştırılması

140 Yapılan yerinde inceleme esnasında 1.6.2004, 5.6.2004, 24.12.2004 tarihli fiyat listelerine rastlanmıştır. 5.6.2004 tarihine ait farklı fiyatlar içeren iki ayrı liste bulunmaktadır. Ayrıca tarafların imza ve kaşelerinin bulunmadığı, temmuz ayına ait olduğu düşünülen başka bir fiyat listesine daha rastlanmıştır.

##### I.2.1.1. Haziran 2004'e Ait Fiyat Listeleri

Yerinde incelemede elde edilen Haziran ayına ait yolcu listelerinde ve şirket tarafından Kuruma intikal ettirilen biletlerde yer alan fiyatlarla, Haziran ayına ait fiyat listelerinde yer alan fiyatların karşılaştırılması amacıyla düzenlenen tablo, aşağıda yer almaktadır.

150

Varış Yeri	1.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat (TL)	5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat (TL)	5.6.2004Tarihli 2. Listede Yer Alan Fiyat (TL)	Firmanın Uyguladığı Bilet Fiyatı (TL)
Ankara	18.000.000	10.000.000	15.000.000	15.000.000
İstanbul	30.000.000	20.000.000	25.000.000	25.000.000
İzmir	40.000.000	40.000.000	35.000.000	35.000.000 40.000.000

Yolcu listelerinin incelenmesinden;

- Ankara güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 10 YTL, 6 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı,

- İzmir güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 30 YTL, 15 YTL, 17 YTL, 25 YTL, 12 YTL, 6 YTL fiyat uygulandığı ve 15 YTL, 12 YTL, 6 YTL, 17 YTL dışında bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı,

- İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 22 YTL, 23 YTL, 15 YTL, 6 YTL, 17 YTL tutarlarında fiyat uygulandığı ve bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı

160

anlaşılmıştır.

##### I.2.1.2. Aralık 2004'e Ait Fiyat Listesi

24.12.2004 tarihli fiyat listesine uyulup uyulmadığının tespiti için, Raportörlerce 2004 yılı Aralık ayı ile 2005 yılı Ocak ve Nisan aylarına ait biletler ve yolcu listeleri incelenmiştir. Aşağıda şirket tarafından Kuruma intikal ettirilen veya yerinde incelemeler sırasında elde edilen biletlerde ve yolcu listelerinde yer alan fiyatlarla

## 06-11/143-33

24.12.2004 tarihli fiyat listesinde yer alan fiyatları karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo yer almaktadır.

<i>Varış Yeri</i>	<i>24.12.2004 Tarihli Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar (YTL)</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Aralık Ayı ve Ocak Ayı Bilet Fiyatları (YTL)</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Nisan Ayı Bilet Fiyatları (YTL)</i>
<i>Ankara</i>	20	20	16, 20
<i>İstanbul</i>	30, 35	30	30
<i>İzmir</i>	40	40	40

170

2005 yılı Ocak ayına ve 2005 yılı Nisan ayına ait yolcu listelerinin incelenmesinden;

- Ankara güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 10 YTL, 13 YTL, 8 YTL fiyat uygulandığı ve 10 YTL dışındaki tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı,

- İzmir güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 30 YTL, 35 YTL, 7 YTL, 25 YTL fiyat uygulandığı ve 25 YTL ve 7 YTL dışında bu tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı,

180 - İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 20 YTL, 25 YTL, 15 YTL, 7 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşılmıştır.

### I.2.1.3. Temmuz 2005'e Ait Fiyat Listesi

Raportörlerce yapılan yerinde incelemede ayrıca, Temmuz ayına ait başka bir fiyat listesine daha rastlanmıştır. Ancak söz konusu listede, firmanın imza veya kaşesi bulunmamaktadır. Temmuz ayına ait bir kısım yolcu biletlerinin ve yolcu listelerinin incelenmesi sonucu ortaya çıkan tablo, aşağıda yer almaktadır.

<i>Varış Yeri</i>	<i>Temmuz Ayına Ait Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar (YTL)</i>	<i>Firmanın Temmuz Ayı Bilet Fiyatları (YTL)</i>
<i>İstanbul</i>	30	30
<i>Ankara</i>	20	20
<i>İzmir</i>	45	45
<i>Antalya</i>	45	45

İncelemeler esnasında elde edilen 2005 yılı Temmuz ayına ait listelerin incelenmesinden;

190 - Ankara güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 13 YTL, 30 YTL fiyat uygulandığı, bu tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı,

- İzmir güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 40 YTL, 35 YTL, 7 YTL, 30 YTL fiyat uygulandığı ve 7 YTL dışında bu tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı anlaşılmıştır. İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 25 YTL tutarlarında biletlerin kesildiği ve bu tutarın anılan fiyat listesinde de yer aldığı,

## 06-11/143-33

- Antalya güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 40 YTL ve 20 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarların anılan listede yer aldığı, anlaşılmıştır.

- 200 Özlem Seyahat'in Ulaştırma Bakanlığı İstanbul Bölge Müdürlüğü tarafından onaylanan Karayoluyla Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Taşıma Ücreti Tarife Onay Çizelgesi'nde, yolcu taşımacılığı yapılacak yerler ve taşıma ücretleri şu şekilde belirlenmiştir:

Taşımacılığın Yapılacağı Yer	Ücret (TL)
Kastamonu Ankara	20.000.000
Kastamonu İstanbul	35.000.000
Kastamonu İzmir	45.000.000

Söz konusu tarife, 23.12.2004 tarihinden itibaren asgari 4 ay süreyle geçerli olmak üzere belirlenmiştir. Fiyat tarifesinin %20'sine kadar indirim yapılabilir.

### I.2.1.4 Özlem Seyahat Yetkilisi İle Yapılan Görüşme

- 210 *Raportörlerin Firma yetkilisi ile yaptıkları görüşmede, anılan şahıs tarafından şu hususlar belirtilmiştir: "Maliyetlerimizin, özellikle mazot, lastik, amortisman, ikram ve maaş giderlerimizin yüksek olması nedeniyle fiyatlarımız bu şekilde belirlenmektedir. Diğer firmalarla birlikte tespit edilen fiyatlar bazen uygulanmış bazen uygulanmamıştır. Biz İstanbul, Ankara ve İzmir'e çalışıyoruz. Otobüslerimizin çoğu boş seyahat etmektedir. Otobüslerde ortalama 15 kişi olmaktadır. Biz Ulaştırma Bakanlığı tarafından onaylanan fiyatların %20 aşğını uygulayabiliyoruz. Halen uyguladığımız Ankara ücreti onaylı fiyatın altındadır, 16 YTL dir".*

- 220 **I.2.2. Metro Seyahat'in Bilet Fiyatlarının Anlaşma Fiyatlarıyla Karşılaştırılması**

Yukarıda sözü edilen fiyat anlaşmalarına Metro Seyahat'te de rastlanmıştır.

### I.2.2.1. Haziran 2004'e Ait Fiyat Listeleri

Söz konusu döneme ait fiyat listelerinde yer alan fiyatların firmanın uyguladığı fiyatlarla karşılaştırılması amacıyla düzenlenen tablo aşağıdadır:

Varış Yeri	1.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat (TL)	5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat (TL)	5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat (TL)	Firmanın Bilet Fiyatı (TL)
Ankara	18.000.000	10.000.000	15.000.000	15.000.000
İstanbul	30.000.000	20.000.000	25.000.000	25.000.000 30.000.000
İzmir	40.000.000	40.000.000	35.000.000	35.000.000 40.000.000

## 06-11/143-33

Haziran ayına ait yolcu listelerin incelenmesinden;

- 230 - Ankara güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 5 YTL, 10 YTL, 18 YTL, 25 YTL, 30 YTL fiyat uygulandığı ve 25 YTL dışında bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı, söz konusu güzergahta Konya ilinin de bulunduğu ve Konya ili için liste fiyatının 30 YTL olduğu,
- İzmir güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 15 YTL, 20 YTL, 25 YTL, 27 YTL, 28 YTL, 30 YTL, 32 YTL fiyat uygulandığı ve 20 YTL ve 15 YTL dışında bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı,
- İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 15 YTL, 17 YTL, 20 YTL, 22 YTL, 23 YTL, 24 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı,
- 240 anlaşılmıştır.

### I.2.2.2. Aralık 2004'e Ait Fiyat Listesi

Bahse konu şirket tarafından Kuruma intikal ettirilen ve yerinde incelemeler sırasında elde edilen biletlerde ve yolcu listelerinde yer alan fiyatlarla 24.12.2004 tarihli fiyat listesinde yer alan fiyatları karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo aşağıda yer almaktadır.

<i>Variş Yeri</i>	<i>24.12.2004 Tarihli Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar (YTL)</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Aralık Ayı ve Ocak Ayı Bilet Fiyatları (YTL)</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Nisan Ayı Bilet Fiyatları (YTL)</i>
<i>Ankara</i>	20	15, 20	15, 20
<i>İstanbul</i>	30, 35	30	30
<i>İzmir</i>	40	40	40
<i>Samsun</i>	20		15,20

2005 yılı Ocak ayına ve 2005 yılı Nisan ayına ait yolcu listelerinin incelenmesinden;

- 250 - Ankara güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 13 YTL, 15 YTL, 25 YTL, 30 YTL, 35 YTL fiyat uygulandığı, söz konusu güzergahta Konya ilinin de bulunduğu ve Konya ili için liste fiyatının 35 YTL olduğu, 15 YTL dışındaki fiyatların anılan listede yer aldığı,
- İzmir güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 20 YTL, 25 YTL, 27 YTL, 28 YTL, 30 YTL, 32 YTL, 35 YTL, 37 YTL, 38 YTL fiyat uygulandığı ve 25 YTL, 20 YTL, 37 YTL, 38 YTL,28 YTL ve 32 YTL dışındaki tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı,
- İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 20 YTL, 25 YTL, 35 YTL, 23 YTL,15 YTL, 28 YTL, 33 YTL, 18 YTL, 27 YTL fiyat uygulandığı ve 15 YTL, 27 YTL ve 28 YTL dışında bu tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı,
- 260 - Samsun güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 17 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarın anılan listede yer almadığı,

## 06-11/143-33

anlaşılmasıdır.

### I.2.2.3. Temmuz 2005'e Ait Fiyat Listesi

Temmuz ayına ve Ağustos ayına ait bir kısım yolcu listelerinin bu son fiyat listesi ile karşılaştırılması sonucu ortaya çıkan tablo, aşağıda yer almaktadır.

<i>Variş Yeri</i>	<i>Temmuz Ayına Ait Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar</i>	<i>Firmanın Temmuz Ayı ve Ağustos Ayı Bilet Fiyatları</i>
<i>İstanbul</i>	30, 35	30, 35
<i>Ankara</i>	20	20
<i>İzmir</i>	45	45

İncelemeler esnasında elde edilen 2005 yılı Temmuz ayına ait listelerin incelenmesinden;

- 270 - Ankara güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 15 YTL, 30 YTL, 35 YTL fiyat uygulandığı, bu tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı, Konya ili de anılan güzergah üzerinde bulunan Konya ili için liste fiyatının 35 YTL olduğu,
- İzmir güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 25 YTL, 30 YTL, 35 YTL, 38 YTL, 40 YTL, fiyat uygulandığı ve 25 YTL ve 38 YTL dışındaki tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı,
- İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 20 YTL, 25 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarın anılan fiyat listesinde de yer aldığı,

anlaşılmasıdır.

### I.2.2.4. Metro Seyahat'in Kastamonu Acentesi Yeşil Kastamonu Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

- 280 Firma yetkilisi Raportörler ile yaptığı görüşmede aşağıdaki hususları ifade etmiştir:

"Firmamız İstanbul ve İzmir yönlerine Kastamonu'dan taşımacılık yapmaktadır. Kastamonu'daki firmalarla yapılan fiyat anlaşmalarına biz de uyuyoruz. Ancak liste fiyatlarından indirim yapmıyoruz. İstanbul ücretimiz iki senedir 25 Milyon TL iken son dönemde 30 YTL olmuştur. Masrafların çokluğu nedeniyle fiyatlar yüksek değildir. Biz Metro firmasının acentesiyiz. Farklı fiyat uygulandığında yolcu kaybedildiği için her firma aynı fiyatı uyguluyor. Yolcu sayısının az olması anlaşmaya zorluyor."

### 290 I.2.3. Kastamonu Özen'in Bilet Fiyatlarının Anlaşma Fiyatlarıyla Karşılaştırılması

Soruşturmaya konu fiyat listeleri Kastamonu Özen firmasında da tespit edilmiştir.

#### I.2.3.1. Haziran 2004'e Ait Fiyat Listeleri

Teşebbüsten elde edilen anılan döneme ait biletlerde yer alan fiyatlarla Haziran ayına ait fiyat listelerinde yer alan fiyatların karşılaştırılması amacıyla düzenlenen tablo aşağıdadır:



## 06-11/143-33

Varış Yeri	1.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat (TL)	5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat (TL)	5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat (TL)	Firmanın Bilet Fiyatı (TL)
<i>İstanbul</i>	30.000.000	20.000.000	25.000.000	25.000.000

300 Yolcu listelerinin incelenmesinden, İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 20 YTL, 15 YTL, 23 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşılmıştır.

### 1.2.3.2. Aralık 2004'e Ait Fiyat Listesi

Söz konusu fiyat listesi ile teşebbüsün ilgili dönemde uyguladığı fiyatları karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo aşağıdadır:

Varış Yeri	24.12.2004 Tarihli Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar (YTL)	Firmanın 2005 Yılı Aralık Ayı ve Ocak Ayı Bilet fiyatları (YTL)	Firmanın 2005 Yılı Nisan Ayı Bilet Fiyatları (YTL)
<i>İstanbul</i>	30, 35	30	

Yolcu listelerinin incelenmesinden, İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 7 YTL, 15 YTL, 20 YTL, 23 YTL fiyat uygulandığı ve 15 YTL dışında bu tutarların anılan fiyat listesinde yer aldığı anlaşılmıştır.

### 1.2.3.3. Temmuz 2005'e Ait Fiyat Listesi

Teşebbüsün uyguladığı fiyatlar ile Temmuz 2005'e ait fiyatların karşılaştırıldığı tablo, aşağıda yer almaktadır.

Varış Yeri	Temmuz Ayına Ait Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar (YTL)	Firmanın Temmuz Ayı Bilet Fiyatları (YTL)
<i>İstanbul</i>	30	30

310

İncelemeler esnasında elde edilen 2005 yılı Temmuz ayına ait listelerin incelenmesinden İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için, 4 YTL, 7 YTL, 12 YTL, 25 YTL fiyat uygulandığı, 4 YTL ve 12 YTL dışındaki tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı anlaşılmıştır.

1.2.3.4. Kastamonu Özen Otobüs İşletmesi Ticaret Limited Şirketi'nin Ulaştırma Bakanlığı İstanbul Bölge Müdürlüğü tarafından 28.4.2004 tarihinden itibaren asgari 4 ay süreyle geçerli olmak üzere onaylanan Ücret Tarifesi'nde yolcu taşımacılığı yapılacak yerler ve taşıma ücretleri aşağıdadır:

Kalkış Yeri	Varış Yeri	Ücret (TL)
Devrekani	İstanbul	30.000.000

320

1.2.3.5. 2.4.2005 tarihinden itibaren asgari 4 ay süreyle geçerli olmak üzere onaylanan Ücret Tarifesi'nde ise yolcu taşımacılığı yapılacak yerler ve taşıma ücretleri şu şekildedir:

## 06-11/143-33

<i>Kalkış Yeri</i>	<i>Variş Yeri</i>	<i>Ücret (YTL)</i>
Devrekani	İstanbul	35
Kastamonu	İstanbul	35

### I.2.3.4. Kastamonu Özen'in Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

330 Raportörlerin firma yetkilisi ile yaptıkları görüşmede, anılan şahıs tarafından, "Biz İstanbul'a günde 1 otobüs kaldırıyoruz. Pazarlık gücümüz yoktur, büyük firmaların tespit ettiği fiyatları uyguluyoruz. Halihazırda uyguladığımız fiyat 30 YTL dir. Bu fiyatı biz Ulaştırma Bakanlığı'ndan aldık. Bizim buradaki varlığımız semboliktir. Kısa bir yaz dönemi hareketliliği haricinde zararla çalışıyoruz. Bunun analizini Kurumunuza sunabiliriz." denilmiştir.

### I.2.4. Kastamonu Güven'in Bilet Fiyatlarının Anlaşma Fiyatlarıyla Karşılaştırılması

Yapılan yerinde incelemede tespit edilen soruşturmaya konu fiyat listeleri ile teşebbüsün uyguladığı fiyatlar arasında karşılaştırma yapılmıştır.

#### I.2.4.1. Haziran 2004'e Ait Fiyat Listeleri

Anılan döneme ait karşılaştırmalı tablo aşağıdadır:

<i>Variş Yeri</i>	<i>1.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat</i>	<i>5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat</i>	<i>5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat</i>	<i>Firmanın Bilet Fiyatı (YTL)</i>
<i>İstanbul</i>	30	20	25	20, 25
<i>Samsun</i>	-	-	20	20, 10

340 Yapılan yerinde incelemeler esnasında ayrıca Haziran ayına ait yolcu listeleri elde edilmiştir. Söz konusu listelerin incelenmesinden İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 10, 12, 15, 20 ve 25 YTL fiyat uygulandığı; ve bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşılmıştır.

Kastamonu-Samsun güzergahı için 6, 10, 15, 17 ve 18 YTL fiyat uygulandığı; ancak bu tutarların ortak tespit edilen fiyat listelerinde yer almadığı; listedeki fiyatın da 20 YTL olarak belirlendiği tespit edilmiştir.

#### I.2.4.2. Aralık 2004'e Ait Fiyat Listesi

350 Kastamonu'dan yolcu taşıyan otobüs firmalarının üzerinde anlaşmaya vardığı diğer bir fiyat listesi ise 24.12.2004 tarihlidir. Söz konusu fiyat listesine uyulup uyulmadığının tespiti için, Raportörler tarafından 2004 yılı Aralık ayı, 2005 yılı Ocak ayı ve 2005 yılı Nisan ayı biletleri ve yolcu listelerinin bir kısmı incelenmiştir. Aşağıda şirket tarafından Kuruma intikal ettirilen ve yerinde incelemeler sırasında elde edilen biletler ve yolcu listelerinde yer alan fiyatları ve

## 06-11/143-33

ortak fiyat listelerinde yer alan fiyatlarla karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo yer almaktadır.

<i>Variş Yeri</i>	<i>24.12.2004 Tarihli Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar</i>	<i>Firmanın 2004 Yılı Aralık ayı Bilet fiyatları</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Ocak ayı Bilet fiyatları</i>	<i>Firmanın 2005 Yılı Nisan ayı Bilet fiyatları</i>
<i>İstanbul</i>	30	30	30	30
<i>Samsun</i>	20	20	20	20,15

360 Bilet koçanları ve yolcu listelerin incelenmesinden İstanbul güzergahında 30 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarın anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşılmıştır. Samsun güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 8, 10, 15, 19 ve 20 YTL tutarlarında biletlerin kesildiği ve 8 ve 19 YTL dışında bu tutarların anılan fiyat listesinde de yer aldığı anlaşılmıştır.

### I.2.4.3 Kastamonu Güven Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

Firma yetkilisi konuya ilişkin olarak, "Bizim firmamızın yalnızca İstanbul'a çalışan 4 otobüsü vardır. Biz küçük bir firmayız. Burada belirleyici olan Özlem, Ünal ve Metro firmalarıdır. Bize fiyat listesi getirildi biz de imzaladık, aksi halde terminalde tutunamayız. Ancak biz bu fiyatlara genellikle uymuyoruz. Biletlerimizde bu açıkça görülebilir. Çoğu zaman zararla çalışıyoruz." demiştir.

### 370 I.2.5. Huzur Otobüs İşletmesi Bilet Fiyatlarının Anlaşma Fiyatlarıyla Karşılaştırılması

Soruşturmaya konu fiyat listeleri Huzur Otobüs İşletmesi firmasında da tespit edilmiştir.

#### I.2.5.1. Haziran 2004'e Ait Fiyat Listeleri

Biletlere uygulanan fiyatlarla firmaların ortak fiyat listelerinin karşılaştırılmasını gösterir tablo aşağıdadır:

<i>Variş Yeri</i>	<i>1.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat</i>	<i>5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat</i>	<i>5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat</i>	<i>Firmanın Bilet Fiyatı (YTL)</i>
<i>Ankara</i>	18	10	15	10
<i>İstanbul</i>	30	20	25	20

Dosya mevcudu bilgilerden;

380 - Ankara güzergahı için tek tutar olarak 10 YTL'ye bilet satıldığı ve bu tutarın anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşılmıştır. İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 15 YTL, 20 YTL fiyatla bilet satılmış olup, bu tutarlar ilgili listelerinde de yer almaktadır.

#### I.2.5.2. Aralık 2004'e Ait Fiyat Listesi

## 06-11/143-33

Söz konusu fiyat listesine uyulup uyulmadığının tespiti için, 2004 yılı Aralık ayı, 2005 yılı Ocak ayı ve 2005 yılı Nisan ayı biletlerinin bir kısmı Raportörlerce incelenmiştir. Aşağıda şirket tarafından Kuruma intikal ettirilen ve yerinde incelemeler sırasında elde edilen biletlerde yer alan fiyatlar ile bahsi geçen listelerde yer alan fiyatları karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo yer almaktadır.

390

Varış Yeri	24.12.2004 Tarihli Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar	Firmanın 2005 Yılı Ocak ayı Bilet fiyatları	Firmanın 2005 Yılı Nisan ayı Bilet fiyatları	Firmanın 2005 Yılı Ağustos ayı Bilet fiyatları
Ankara	20	20		20
İstanbul	30	20,25, 30	0	30

Yapılan yerinde incelemeler esnasında ayrıca 2005 yılı Ocak ayına ayına ait yolcu listeleri elde edilmiştir. Söz konusu listelerin incelenmesinden Ankara güzergahı için 20 YTL fiyat uygulandığı ve bu tutarın anılan fiyat listelerinde yer aldığı anlaşılmıştır. Öte yandan, İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 20 YTL, 25 YTL ve 30 YTL fiyatla bilet satılmış olup, bu tutarlar anılan fiyat listelerinde de yer almaktadır.

### 1.2.5.3 Huzur Yetkilisi İle Yapılan Görüşme

400

Firma yetkilisi konuya ilişkin olarak şu hususları belirtmiştir: “Biz firmayı 16.02.2005 tarihinde devraldık. Bu nedenle yapılan fiyat anlaşmalarından bilgimiz yoktur. 7 aracımızla Ankara ve İstanbul’a çalışıyoruz. Ankara fiyatımız 15 YTL, İstanbul fiyatımız 25 YTL dir. Biz kendi tespit ettiğimiz fiyatı uyguluyoruz. Bu konuda bir baskı yoktur. Bizim fiyat listemiz yoktur.”

### 1.2.6. Ünal Turizm Bilet Fiyatlarının Anlaşmayla Belirlenen Fiyatları ile Karşılaştırılması

Yapılan yerinde incelemede tespit edilen soruşturmaya konu fiyat listeleri ile teşebbüsün uyguladığı fiyatlar arasında karşılaştırma yapılmıştır.

410

#### 1.2.6.1. Haziran 2004’e Ait Fiyat Listeleri

Aşağıda, şirket tarafından Kuruma intikal ettirilen biletlerde yer alan fiyatlarla bahsi geçen listelerde yer alan fiyatları karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo yer almaktadır.

Varış Yeri	1.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat	5.6.2004Tarihli Listede Yer Alan Fiyat	5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat	Firmanın Bilet Fiyatı (YTL)
Ankara	18	10	15	16
İstanbul	30	20	25	20, 25
İzmir	40	40	35	35
Samsun			20	20

## 06-11/143-33

420 Yapılan yerinde incelemeler esnasında ayrıca Haziran ayına ait yolcu listeleri elde edilmiştir. Söz konusu listelerin incelenmesinden Ankara güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 15 ve 16 YTL tutarlarında fiyat uygulandığı ve bu tutarlardan 15 YTL'nin anılan fiyat listelerinde de yer aldığı; ancak çoğunluğu oluşturan 16 YTL tutarındaki biletlerin listelerde yer almadığı görülmüştür. İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için ise 20, 22.5 ve 25 YTL fiyatla bilet satıldığı ve çoğunluğu oluşturan 25 YTL'lik biletlerin anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşılmıştır. İzmir güzergahında uygulanan fiyat ise 35 YTL olup, bu tutarın da ilgili güzergahta üzerinde anlaşılan fiyat olduğu tespit edilmiştir. Son olarak, Samsun güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 6, 8, 13, 17 ve 20 YTL tutarlarında biletlerin kesildiği ve bu tutarların çoğunluğunu oluşturan 20 YTL'nin anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşılmıştır.

### 1.2.6.2. Aralık 2004'e Ait Fiyat Listesi

430 Söz konusu fiyat listesi ile teşebbüsün ilgili dönemde uyguladığı fiyatları karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo aşağıdadır:

Varış Yeri	24.12.2004 Tarihli Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar	Firmanın 2004 Yılı Aralık Ayı Bilet fiyatları	Firmanın 2005Yılı Ocak Ayı Bilet fiyatları	Firmanın 2005 Yılı Nisan Ayı Bilet fiyatları	Firmanın 2005 Yılı Tem-Ağus Ayı Bilet fiyatları
Ankara	20	20		15	20
İstanbul	30	30		30	30
İzmir	40	40		40	-
Samsun	20	20		20	20

440 Yapılan yerinde incelemeler esnasında ayrıca 2005 yılı Ocak ayına ve 2005 yılı Nisan ayına ait yolcu listeleri elde edilmiştir. Söz konusu listelerin incelenmesinden Ankara güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 8, 10, 13, 15, 17, 18 ve 20 YTL tutarlarında fiyat uygulandığı ve 15 YTL dışındaki bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşılmıştır. İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 5, 7, 20, 23, 25,30 YTL fiyatla bilet satıldığı ve 5 YTL dışındaki bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı belirlenmiştir. Öte yandan, Samsun güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için uygulanan bilet fiyatının 10, 15, 18 ve 20 YTL olduğu ve bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı tespit edilmiştir.

### 1.2.6.3. Ünal Turizm Yetkilisi İle Yapılan Görüşme

450 Raportörlerin Firma yetkilisi ile yapılan görüşmede, anılan şahıs tarafından şu hususlar bildirilmiştir: "Halihazırda bulunan 13 otobüsümüzle Ankara, İstanbul ve Samsun'a çalışıyoruz. Ankara'ya giden bir otobüsümüzün maliyeti yaklaşık 650 YTL'dir. Çoğu otobüsümüz zararla iş yapmaktadır. Ortak fiyat listesi aşırı fiyat düşüşlerini engellemek ve yolcuyu ikna etmek amaçlıdır. Ankara fiyatının 5 Milyon TL ye düştüğü olmuştur. Tespit edilen fiyatlara zaten uyulmamaktadır. Halen Ankara fiyatımız 15 YTL, İstanbul fiyatı ise 25-30 YTL arasındadır."

### I.2.7. Soner Turizm Bilet Fiyatlarının Anlaşma Fiyatlarıyla Karşılaştırılması

Soruşturmaya konu fiyat listeleri Soner Turizm firmasında da tespit edilmiştir.

#### I.2.7.1. Haziran 2004'e Ait Fiyat Listeleri

Şirket tarafından Kuruma intikal ettirilen biletlerde yer alan fiyatlarla bahsi geçen listelerde yer alan fiyatları karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo aşağıdadır:

Varış Yeri	1.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat	5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat	5.6.2004 Tarihli Listede Yer Alan Fiyat	Firmanın Bilet Fiyatı (YTL)
<i>Istanbul</i>	30	20	25	25, 30

460 Yapılan yerinde incelemeler esnasında ayrıca Haziran ayına ait yolcu listeleri elde edilmiştir. Söz konusu listelerin incelenmesinden teşebbüsün faaliyet gösterdiği tek hat olan Kastamonu-İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 15, 17, 17.5, 20, 25 ve 30 YTL tutarlarında biletlerin kesildiği ve 17.5 YTL dışındaki bu tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı anlaşılmıştır.

#### I.2.7.2. Aralık 2004'e Ait Fiyat Listesi

Söz konusu fiyat listesi ile teşebbüsün ilgili dönemde uyguladığı fiyatları karşılaştırmak amacıyla düzenlenen tablo aşağıdadır:

Varış Yeri	24.12.2004 Tarihli Fiyat Listesinde Yer Alan Fiyatlar	Firmanın 2004 Yılı Aralık Ayı Bilet fiyatları	Firmanın 2005 Yılı Ocak Ayı Bilet fiyatları	Firmanın 2005 Yılı Nisan Ayı Bilet fiyatları	Firmanın 2005 Yılı Haz-Tem- Ağus Ayı Bilet fiyatları
<i>Istanbul</i>	30	25, 30		-	30

470 Yapılan yerinde incelemeler esnasında ayrıca 2005 yılı Ocak ayına ve 2005 yılı Nisan ayına ait yolcu listeleri elde edilmiştir. Söz konusu listelerin incelenmesinden İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim noktaları için 7, 15, 18, 20, 22.5, 25 ve 30 YTL fiyatla bilet satıldığı ve 15 ve 22.5 YTL dışındaki tutarların anılan fiyat listelerinde de yer aldığı belirlenmiştir.

480 Ön araştırma sürecinde şirket tarafından Kuruma ulaştırılan biletlerde farklı tutarların yer aldığı görülmektedir. Örneğin, 2004 yılının Haziran ayına ait bir bilete, İstanbul için kesilen biletin ücreti 20 YTL iken, Temmuz ayına ait bir diğer bilete söz konusu tutar 25 YTL, Ağustos ayında ise 23 YTL'dir. Aynı şekilde, Düzce için 20 YTL, Gerede için 17.5 YTL olan Haziran ayı fiyatları, Temmuz ayında sırasıyla 17 YTL ve 12 YTL olarak gerçekleşmiştir. Yukarıda aktarılan yolcu listelerinde ve biletlerde yer alan fiyatlarla fiyat listelerinde yer alan fiyatların karşılaştırılması sonucunda ulaşılan tespitler çerçevesinde, Firma tarafından Kuruma intikal ettirilen biletlerdeki bu fiyat farklılıklarının firmanın bu yönde bilet seçimi yapmış olmasıyla açıklanabilir.

### I.3. Savunmalar

#### I.3.1. Özlem Seyahat'in Soruşturmaya İlişkin İlk Yazılı Savunması

Özlem Seyahat temsilcileri tarafından gönderilen savunma yazısında,

490 - uygulanan fiyatların diğer şirketlerle yapılan bir anlaşma sonucu belirlenmediği, Ulaştırma Bölge Müdürlüğüne onaylanan fiyatların uygulandığı, söz konusu listenin firmalar bakımından herhangi bir bağlayıcılığının bulunmadığı, sadece tavsiye niteliğinde ve resmi olarak belirlenen taşıma ücretleri hakkında firmaları bilgilendirme amacına yönelik olduğu,

- taraflar arasında yapılmış herhangi bir anlaşma metninin mevcut olmadığı, sözü geçen listeye uyulup uyulmamasının tamamen firmaların insiyatifinde olduğu, uyulmama durumunda uygulanacak herhangi bir müeyyide bulunmadığı, bu listeye bağlı kalındığının tespit edilemediği, yalnızca taşıma işinin aynı mesafelere, aynı araçlarla yapılmasından kaynaklanan fiyat benzerliklerine rastlanıldığı,

İfade edilmiştir.

500 Savunmada, ayrıca, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi (f) bendinde yer alan uyumlu eylem karinesine atıfta bulunularak, müvekkil firmanın bahsi geçen listedeki fiyatları Ulaştırma Bakanlığı tarafından verilen tarifeye uygun olarak belirlediği, günün ekonomik koşullarına, arz talep dengesine göre tarifede değişiklikler yaptığı, aynı mesafelere benzer araçlarla yapılan taşımaların benzer fiyatta olmasının hayatın olağan akışına ve ticari teamüllere uygun olduğu belirtilmiştir.

Şirket tarafından ikinci yazılı savunma yapılmamıştır.

#### I.3.2. Yeşil Kastamonu Firmasının Soruşturmaya İlişkin İlk Yazılı Savunması

510 Teşebbüs temsilcilerince Kurum'a gönderilen savunmada, kararda bahsedilen ve dosyada yer alan bilgi ve belgelerden bir suret almak amacıyla Kuruma başvurulduğu, ancak herhangi bir cevap alınamadığı ve bu suretle savunma haklarının sınırlandırıldığı ileri sürülmektedir.

Söz konusu savunmada ayrıca, Kurum raportörlerince sunulan delillere ilişkin olarak çeşitli iddialar öne sürülmüş, soruşturmaya esas fiyat listesinin Yeşil Kastamonu firması ile herhangi bir ilgisi olmadığı, soruşturmaya esas biletlerin ve fiyat listesindeki fiyatlarla benzer olduğu düşünülen bilet örneklerinin ilgili şirketten alınmadığı ifade edilmiştir.

520 Diğer taraftan aynı yazıda, Yeşil Kastamonu ile Metro Seyahat arasındaki ilişkinin niteliğine ilişkin olarak da, müvekkil şirketin anılan teşebbüsün acentesi olduğu, piyasa şartlarına göre fiyatları belirlediği, pazarı tanımayan Metro Seyahat'in bu fiyatları kabul ettiği, ancak rakip şirketlerle aralarında anlaşma bulunmadığı belirtilmiştir.

## 06-11/143-33

Teşebbüs temsilcilerince son olarak, Soruşturma dosyasında bulunan Yeşil Kastamonu firması hakkındaki tutanağı imzalayan şahsın şirket yetkilisi olmadığı iddia edilmiştir.

Soruşturma Raporu'nda teşebbüsün 4054 sayılı Kanun'u ihlal etmediği kanaatine varılmış olup, bu çerçevede Yeşil Kastamonu firmasının ikinci yazılı savunması dikkate alınmamıştır.

530

### I.3.3. Metro Seyahat'in Savunması

#### I.3.3.1. İlk Yazılı Savunma

Şirket temsilcisi tarafından imzalanan savunmada, kararda bahsedilen ve dosyada yer alan bilgi ve belgelerden bir suret almak amacıyla Kuruma başvurulduğu, ancak herhangi bir cevap alınmadığı ve bu suretle savunma hakkının engellendiği ileri sürülerek, Avrupa Birliği'nden, "Cimenteries CBR-BPB Industries" ve "ICI-Solvay" davalarına atıfta bulunulmuştur. Temsilciye göre, Yasanın açık hükmü karşısında ve bu aşamadan sonra, dosyada olduğu belirtilen fiyat listesi, bilet örnekleri ve diğer delillere dayanılarak, müvekkil aleyhine karar oluşturulması hukuka aykırı olacaktır. Yasanın 44/3. maddesi gereği ilgili belgeler Kurum kararına dayanak yapılamaz.

540

Öte yandan, savunmada Kurum raportörlerince sunulan delillere ilişkin olarak çeşitli iddialar öne sürülmüş, soruşturmaya esas fiyat listesinin şirketle herhangi bir ilgisi olmadığı, yine, soruşturmaya esas biletlerin ilgili şirketten alınmadığı iddia edilmiştir.

Savunmada Yeşil Kastamonu ile Metro Seyahat arasındaki ilişkinin niteliği hakkında, müvekkil şirketin Kastamonu'daki acentesinin anılan şirket olduğu, Metro Seyahat'le organik, idari ya da ortaklar bakımından bağı bulunmayan, ayrı bir tüzel kişilik olan acentenin fiillerinden müvekkilin etkilenmesinin söz konusu olamayacağı belirtilmiştir.

550

Teşebbüs temsilcisine göre, müvekkili ile Kastamonu firmaları arasında fiyat konusunda bir anlaşma ve uyumlu eylem söz konusu değildir. Müvekkilin Kastamonu pazarını bilmemesi nedeniyle fiyat konusunda herhangi bir inisiyatif bulunmamaktadır. Acente, yerel ölçeği analiz eder, piyasayı ve diğer firma fiyatlarını izler, otogarın yapısı gereği bu izleme çok kolay olup, duyum son derece hızlı bir şekilde acenteye gelir, acente bu doğrultuda fiyat yapısını analiz eder ve bilet fiyatlarını müvekkile bildirir. Müvekkil de bu fiyatları değerlendirir. Bu süreçte acentenin kurmuş olduğu özel ilişkileri müvekkil şirket bilemeyeceği gibi, bu hususlarla da ilgilenmez. Metro Seyahat, Kastamonu firmaları ile hiçbir ilişkiye girmemiştir.

560

#### I.3.3.2. İkinci Yazılı Savunma

Teşebbüsün ikinci savunmasında yer alan ilk iddia, Kurulun, Kanun tarafından verilen yetki ve hakları kısıtladığıdır. Ön soruşturma raporu ile birlikte şirkete gönderilmesi gereken belgelerin tebliğ edilmediği, soruşturma açılması kararının



önemli bir dayanağı olduğu anlaşılan bir konuda müvekkilin savunma yapmaktan fiilen yoksun bırakıldığı öne sürülmüştür.

570 Savunmada ayrıca, Kurulun soruşturma sırasında verdiği kararlarda kanuni dayanağı olmadan, kendi lehine yorumlar yaptığı, Kanunda açık bir yetki bulunmaması dolayısıyla Kurul tarafından yorum yoluyla hukuk yaratılamayacağı ifadelerine yer verilmiştir.

Söz konusu yazıda bundan başka, ilgili pazarda acente aracılığıyla çalıştıkları, pazarın yapısı gereği söz konusu acentenin Türk Ticaret Kanunu'nda tanımlanandan farklı olduğu, seyahati düzenleyip riski üstlendikleri, her ne kadar acentelik anlaşmasında acentenin fiyatı belirleyeceğine ilişkin bir düzenleme bulunmasa da, fiyatları Metro Seyahat'in belirleyeceğinin de hükme bağlanmadığı, bilet satışından pay alan acentenin böyle bir eylemi kendisinin gerçekleştirebileceği, bu nedenlerle müvekkilin soruşturmada taraf olmasını gerektirecek sorumluluğu bulunmadığı iddia edilmiştir.

580 Diğer taraftan savunmada, müvekkil şirketin diğer şirketlerle birlikte sözlü ya da yazılı anlaşma yaparak veya uyumlu eylem göstererek Rekabet Kanunu'na ilişkin kuralları ihlal etmediği, yetkili kişilerce imzalanmayan soruşturmaya konu fiyat listelerinin delil olamayacağı, düzenlenen tutanağa imza atan şahsın Metro Seyahat'in değil acentesinin personeli olduğu, fiyat listelerinin tespit edildiği adresin acentelerine ait olduğu ve müvekkil şirket aleyhine soruşturmaya esas olabilecek inandırıcı delil bulunmadığı iddia edilmiştir.

590 Savunmada son olarak, Kastamonu merkezli şehirlerarası otobüs ile yolcu taşımacılığı pazarında Rekabet Kanunu'nun 4. maddesinin ihlal edildiği gerekçesiyle bir önceki yıla ait yıllık gayri safi gelirin %10'u tutarında kesilmesi düşünülen cezanın eşitlik ve orantılılık ilkesine aykırılık teşkil ettiği iddia edilmiştir. Buna göre; *"Rekabet ihlali iddiası, tüm Türkiye'yi değil, Kastamonu' dan diğer illere yapılan yolcu taşımacılığı faaliyetlerini kapsamaktadır. Soruşturma raporunun 3. sayfasında soruşturma yapılan ilgili coğrafi pazarın Kastamonu olduğu belirtilmiş ancak verilmesi düşünülen ceza ilgili coğrafi pazar göz önüne alınmaksızın, Türkiye geneline tahmin edilerek hesaplanmıştır. Müvekkil firma, Türkiye'nin en yaygın ulaşım ağına sahip olup; bu anlamda sektörün öncüsü durumunda olan ve bu konuda haklı gururu taşıyan bir firma olarak, soruşturmaya konu olan diğer firmalarla birlikte aynı değerlendirme kriterlerine tabi tutulması ve ticari hacminin büyüklüğü nedeniyle diğer firmaların ödemesi muhtemel cezaların onlarca katına hükmedilmesi her şeyden önce müvekkilin ticari itibarına ve mali bünyesine zarar verecek, eşitlik ve orantılılık ilkesine aykırılık teşkil edecektir."*

600

Savunmada bu konuya ilişkin olarak daha önceden verilen 26.11.1998 tarih ve 1993/750-159 sayı ile Adıyaman ili LPG pazarında faaliyet gösteren teşebbüslere ilişkin verilen kararda maktu cezanın takdir edildiği; ayrıca 30.10.2003 tarih ve 03-70/844-366 sayı ile Milli Reasürans A.Ş. ve 11 sigorta şirketi arasında imzalanan anlaşmaya ilişkin verilen kararda %10'dan daha düşük oranlarda cezanın takdir edildiği belirtilmiş, bu dosya kapsamında %10 ceza kesilmesinin taraflar arasında eşitsizlik yaratacağı, hukuka ve Kurumun önceki uygulamalarına aykırı olacağı ileri sürülmüştür. Ayrıca daha önce verilen 18.8.2004 tarih, 04-

## **06-11/143-33**

- 610 55/751-188 sayılı Konya Otobüs İşletmecilerine ilişkin olarak verilen kararda yer alan karşı oy yazısından alıntı yapılarak verilecek cezanın takdirinde ilgili coğrafi pazarla sınırlı kalınması savunulmuştur.

### **I.3.4. Kastamonu Özen'in Savunması**

#### **I.3.4.1. İlk Yazılı Savunma**

Kastamonu Özen temsilcisi imzalı savunmada, uygulanan fiyatların diğer şirketlerle yapılan bir anlaşma sonucu belirlenmediği, Ulaştırma Bölge Müdürlüğüne onaylanan fiyatların uygulandığı belirtilmiştir.

- 620 **I.3.4.2. İkinci Yazılı Savunma**

Söz konusu yazıda, ilk savunmada da yer verilen, hizmetin serbest rekabet ilkelerine göre yürütüldüğüne ve Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nce onaylanan fiyatların uygulandığına ilişkin hususlara yer verilmiştir.

Öte yandan, savunmada, soruşturma raporunda firmanın 1.6.2004 tarihli listeye uymadığının, 5.6.2005 tarihli listelerden birine katılmadığının, diğerinde ise imza ve kaşesinin bulunmayıp sadece isminin yer aldığı tespit edildiği belirtilmektedir.

Mezkur yazıda, ayrıca, firmanın tek güzergahta faaliyet göstermesi nedeniyle diğer firmalarla anlaşmasına gerek bulunmadığı ifade edilmiştir.

- 630 Ttemsilci son olarak firmanın son iki yıldır zarar etmekte olduğunu, sektörün güçlüklerle ayakta durabildiğini ifade etmiştir.

### **I.3.5. Huzur Otobüs İşletmesi'nin Savunması**

#### **I.3.5.1. İlk Yazılı Savunma**

Huzur Otobüs İşletmesi'ne ait ilk savunmada, 4054 sayılı Kanun'u ihlal etmedikleri, 16.2.2005 tarihinde şirketi devraldıkları, şirketi devralmalarından önceki bir tarihte (24.12.2004) yapılan ortak fiyat listesine ait herhangi bir bilgi ve belgeye sahip olmadıkları, yolcu taşıma fiyatlarını rakip teşebbüslerle birlikte belirlemedikleri ifade edilmiştir.

- 640 **I.3.5.2. İkinci Yazılı Savunma**

Huzur Otobüs İşletmesinin Soruşturma raporunda yer alan şirket hakkındaki tespit ve değerlendirmelere yönelik ikinci yazılı savunmasında, birinci yazılı savunmada belirtilen hususlar tekrar edilmiştir.

### **I.3.6. Ünal Turizm'in Savunması**

#### **I.3.6.1. İlk Yazılı Savunma**

- 650 Ünal Turizme ait ilk yazılı savunma iki noktada toplanmaktadır: Birincisi, firmanın uyguladığı fiyatların ilgili makamlara onaylatılarak alınan fiyatlar olduğu; ikinci nokta ise Kastamonu'da faaliyet gösteren diğer taşıma firmalarıyla fiyatlar konusunda rekabeti önleyici herhangi bir anlaşma yapılmadığıdır.

### **I.3.6.2. İkinci Yazılı Savunma**

Ünal Turizm'in, ikinci savunması, ilk yazılı savunmada belirtilen hususların genel itibarla tekrarından ibarettir. Ancak sonucu değiştirici nitelik arz etmemekle birlikte savunmada yer alan iki farklı husus bulunmaktadır.

660 Birinci husus, Ünal Turizm'in, uygulanan fiyat tarifelerinin ilgili Ulaştırma Bölge Müdürlüklerince onaylanmış olması ve 4054 sayılı Kanun'a aykırılığın, tarifelerle ilgili 10.7.2003 tarih, 4925 sayılı "Karayolu Taşıma Kanunu" ile 9.4.1987 tarih, 3348 sayılı "Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun" ve bu Kanunlara dayanılarak hazırlanan 25.2.2004 tarih ve 25384 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Karayolu Taşıma Yönetmeliği"ne uymanın sonucunda ortaya çıktığı yönündeki savunmasıdır.

İkinci husus ise, Ünal Turizm'in şahıs işletmesi olduğu, işletme sahibinin herhangi bir fiyat anlaşması içerisinde yer almadığı veya bu tür bir protokol yapılması için herhangi bir kimseye imza yetkisi vermediğı yönündeki ifadeleridir.

### **I.3.7. Soner Turizm'in Savunması**

#### **I.3.7.1. İlk Yazılı Savunma**

670 Soner Turizm temsilcisi tarafından imzalanan ilk yazılı savunmada; savunma noktaları iki noktada toplanmaktadır: Birincisi, ilgili fiyat listelerinde Soner Turizm'in imzası bulunmadığı ya da mevcut imzanın şirketi temsile yetkili kişilerin olmadığı iddiası olup, ikinci nokta ise farklı tutarlarda bilet örnekleriyle fiyat listelerine uyulmadığının gösterilmeye çalışılmasıdır.

#### **I.3.7.2. İkinci Yazılı Savunma**

Soner Turizm'in Soruşturma Raporunda yer alan tespit ve değerlendirmelere yönelik savunması, ilk yazılı savunmasında ifade edilen hususların tekrarından ibarettir.

### **I.3.8. Kastamonu Güven'in Savunması**

680 İlgili teşebbüs yazılı savunma haklarını kullanmamıştır.

## **I.4. Delillerin ve Savunmaların Değerlendirilmesi**

### **I.4.1. Özlem Seyahat**

690 Firmanın ilk yazılı savunmasında yer alan, uygulanan fiyatların yapılan bir anlaşma sonucu belirlenmediğı, Ulaştırma Bölge Müdürlüğünce onaylanan fiyatların uygulandığı, soruşturma kararında belirtilen fiyat listesinin Ulaştırma Bakanlığı İstanbul Bölge Müdürlüğünce belirlenen fiyatlara ilişkin olduğu, tavsiye niteliği taşıdığına yönelik savunma, yapılan fiyat analizleri çerçevesinde değerlendirilebilir. 23.12.2004 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere Ulaştırma Bölge Müdürlüğünce onaylanan ücret tarifesinde yer alan fiyatlara göre, taşıma ücretleri, İstanbul için 35.000.000 TL, Ankara için 20.000.000 TL, İzmir için 45.000.000 TL'dir. Firmaların imza ve kaşelerinin yer aldığı 24.12.2004'ten

700 itibaren geçerli olan fiyat listesinde ise, İstanbul için 30.000.000 TL, İzmir için 40.000.000 TL, Ankara için 20.000.000 TL değerinde taşıma ücretleri belirlenmiştir. Firmanın bilet fiyatları ise, İstanbul için 30.000.000 TL, İzmir için 40.000.000 TL, Ankara için ise, Aralık ayında ve Ocak ayında 20.000.000 TL, Nisan ayında 16 YTL olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, listede ara güzergahlar için de fiyatlar tespit edilmiş olup, firmanın büyük ölçüde bu fiyatlara uyduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla fiyat listesinin Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nce onaylanan tarifede yer alan fiyatları içerdiği iddiası, İstanbul ve İzmir illeri için geçersiz olmaktadır. Ayrıca, fiyat listesinde ara güzergahlara ilişkin de belirlemeler yapılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, firmanın anılan fiyat listelerine uyduğu anlaşılmıştır. 2005 yılı Temmuz ayına ait fiyat listesi, yolcu listeleri ve biletlerinin incelenmesi sonucunda da aynı tespit yapılmıştır. Yapılan Tespitler ve Deliller bölümünde yer verildiği üzere, yerinde inceleme esnasında görülebilen şirket yetkilisi, konuyla ilgili olarak şu açıklamalarda bulunmuştur:

710 *“Maliyetlerimizin, özellikle mazot, lastik, amortisman, ikram ve maaş giderlerimizin yüksek olması nedeniyle fiyatlarımız bu şekilde belirlenmektedir. Diğer firmalarla tespit edilen fiyatlar bazen uygulanmış, bazen uygulanmamıştır. Biz İstanbul, Ankara ve İzmir’e çalışıyoruz. Otobüslerimizin çoğu boş seyahat etmektedir. Otobüslerde ortalama 15 kişi olmaktadır. Biz Ulaştırma Bakanlığı tarafından onaylanan fiyatların %20 aşağısını uygulayabiliyoruz. Halen uyguladığımız Ankara ücreti, onaylı fiyatın altındadır, 16 YTL dir.”*

Savunmada yer alan diğer bir husus, firmalar arasında yazılı bir anlaşmanın mevcut olmadığı, fiyat listesinin bağlayıcı nitelik taşımadığı ve fiyat listesine uyulduğunun tespit edilemediğidir.

720 4054 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde, 4. maddeye ilişkin olarak yapılan açıklamada, *“Maddenin amacı bakımından anlaşma, Medeni Hukukun geçerlilik koşullarına uymasa bile tarafların kendilerini bağlı hissettikleri her türlü uzlaşma ya da uyuşma anlamında kullanılmıştır. Anlaşmanın yazılı veya sözlü olmasının önemi yoktur. Teşebbüsler arasında bir anlaşmanın varlığı tespit edilemese bile teşebbüsler arasında kendi bağımsız davranışları yerine geçen bir koordinasyon veya pratik bir işbirliği sağlayan doğrudan veya dolaylı ilişkiler de eğer aynı sonucu doğuruyorsa yasaklanmıştır. Böylece teşebbüslerin Kanuna karşı hile yolu ile rekabeti sınırlayıcı uygulamaları meşru göstermeleri engellenmek istenmiştir.”* ifadeleri yer almaktadır. Dolayısıyla, üzerinde firmaların imza ve kaşelerinin yer aldığı, her istikamet için fiyat tespitinin yapıldığı fiyat listesi, tarafların açık bir uzlaşmasıdır. Yukarıda aktarılan gerekçe maddesiyle birlikte

730 düşünülduğünde, teşebbüsün iddiası geçersiz kalmaktadır. Yine, fiyat listesinin bağlayıcı nitelik taşımadığı iddiası da bu çerçevede düşünülebilir. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) bendinde fiyat anlaşmaları yasaklanmıştır. Söz konusu fiyat listesi de bu madde kapsamına girmektedir. Tarafları bağlayıcı olup olmadığının tespiti, ikincil bir husustur. Son olarak, yukarıda yapılan fiyat analizleri çerçevesinde Özlem Seyahat tarafından anlaşmaya uyulduğu tespit edilmiştir.

Savunmada son olarak, uyumlu eylem karinesine atıfta bulunulmuş, anlaşmanın tespit edilemediği, fiyat benzerliklerinin ekonomik gerekçelerle açıklanabildiği

740 iddia edilmiştir. Bu savunmaya ilişkin olarak, yukarıda yer verilen açıklamalar tekrar edilebilir. Fiyat listesi açık bir uzlaşma olup, 4. madde kapsamında yasaklanmıştır. Diğer bir deyişle, firmaların uyguladığı fiyatlar ile fiyat listesinde yer alan fiyatların aynı olmasının ekonomik gerekçesi olamaz, bu yapılan bir anlaşmanın göstergesidir. Kaldı ki, uygulanan bu fiyatlar, Ulaştırma Bölge Müdürlüğüne onaylanan fiyatlardan da farklıdır. Sonuç olarak, ana varış noktaları için uygulanan fiyatların Haziran 2004, Aralık 2004, Ocak 2005 dönemlerinde ve Nisan 2005 döneminde Ankara için uygulanan 16 YTL dışında, listede yer alan fiyatlarla aynı olduğu, ara güzergahlarda ise liste fiyatlarına büyük ölçüde uyulduğu gözlenmiştir. Bahsi geçen bu fiyatlar ise, Ankara için belirlenen 20 YTL dışında, ilgili idare tarafından onaylanan fiyatlardan farklıdır.

750

#### **I.4.2. Yeşil Kastamonu**

Firmanın ilk yazılı savunmasında, soruşturma açılması kararında bahsedilen ve dosya içerisinde bulunan tüm belgelerden suret almak amacıyla 13.5.2005 tarihinde Kuruma yazılı başvuru yapıldığı, ancak bu talebe ilişkin herhangi bir cevap alınamadığı ve bu suretle savunma haklarının büyük ölçüde engellendiği belirtilmekte, bu durumun Kanun'un 43/2., 44/2. ve 44/3. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmektedir.

760 4054 sayılı Kanun çerçevesinde, literatürde "dosyaya giriş hakkı" olarak adlandırılan konuya ilişkin olarak kısa bir değerlendirme yapılmalıdır. Dosyaya giriş hakkı 4054 sayılı Kanun'un 44. maddesinde düzenlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında, "*Haklarında soruşturmaya başlandığı bildirilen taraflar sözlü savunma hakkını kullanma taleplerine kadar Kurum bünyesinde kendileri ile ilgili düzenlenmiş her türlü evrakın ve mümkünse elde edilmiş olan her türlü delilin bir nüshasının kendilerin verilmesini isteyebilir.*" denilmekte, devamı fıkrada ise, "*Kurul, tarafları bilgilendirmediği ve savunma hakkı vermediği konuları kararlarına dayanak teşkil edemez*" hükümlerine yer verilmektedir.

Bu hükümlerden de anlaşılacağı üzere, hakkında soruşturma açılmış taraflara Kanun'un 44/2. maddesi ile dosyaya giriş hakkı tanınmış, 44/3. maddesi ile de teşebbüslerin kendini savunma hakkı bir bakıma güvence altına alınmıştır.

770 Kanun'un 44/2. maddesiyle teşebbüslerin "Kurum bünyesinde kendileri ile ilgili düzenlenmiş her türlü evrakın ve mümkünse elde edilmiş her türlü delilin bir nüshasını" sözlü savunmaya kadar talep edebilecekleri ifade edilmiş, ancak bu hakkın ne zaman başlayacağı açıkça belirtilmemiştir. Bunun üzerine yürütülen farklı soruşturmalarda teşebbüsler benzer taleplerle Kuruma başvurmuşlar ve taleplerine olumlu cevap alamadıkları durumlarda, savunma haklarının engellendiği iddiasında bulunmuşlardır.

780 Bu noktada, dosya kapsamında karartılması muhtemel delillerin varlığı ve soruşturmanın güvenliği, hakkında soruşturma yürütülen taraflara ilişkin ileri sürülen iddiaların ancak soruşturma raporunun tamamlanması ile net bir şekilde ortaya konulabileceği, soruşturma safhasının her aşamasında teşebbüslerin sürekli bir şekilde evrak taleplerinin, delil toplanması ve dosyanın oluşturulması sürecini olumsuz etkileyebileceği hususları da göz önünde bulundurularak,

790 soruşturma açılması kararının alındığı aşamada taraflara yapılan bildirimde kararda yer alan temel suçlama ve iddialara yer verilmesinin yeterli olduğu, taraflara herhangi bir belgenin gönderilmemesi gerektiği kanaati ile hareket edilmektedir. Sözü edilen aşamada dosya mevcudu belgelerin Kurumda incelenmesi halinde de, yukarıda yer verilen sakıncalar ortaya çıkabileceğinden bu şekilde dosyaya giriş hakkının tanınması da mümkün gözükmemektedir. Bununla birlikte, mevcut uygulamada dosya kapsamındaki taraflara ilişkin belgeler ticari sırlar çıkarıldıktan sonra soruşturma raporu ile birlikte taraflara gönderilmekte, ayrıca Kanun'un 44/2. maddesi uyarınca taraflar, sözlü savunma hakkını kullanma taleplerine kadar Kurum bünyesinde kendileri hakkında düzenlenmiş her türlü evrakı ve mümkünse elde edilmiş olan her türlü delilin bir nüshasını talep edebilmektedir. Bunun yanı sıra, aynı maddenin üçüncü fıkrası uyarınca Kurulun tarafları bilgilendirmediği ve savunma hakkı vermediği konuları kararlarına dayanak yapması da mümkün olmamaktadır. Tüm bu güvencelerin yanında Kanun'un 45. ve 46. maddeleri ile hakkında soruşturma yürütülen taraflara soruşturma raporunun tebliğ edilmesini takiben iki defa yazılı, bir defa da sözlü savunma hakkı tanınmaktadır. Dolayısıyla ilk yazılı savunma 800 aşamasında belge gönderilmemesi nedeniyle tarafların savunma hakkının kısıtlandığının ileri sürülmesinin yerinde olmadığı kanaatine varılmıştır.

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler çerçevesinde, Yeşil Kastamonu firmasının savunma hakkının engellendiği iddiası geçerli bir iddia değildir. Nitekim, Rekabet Kurulu, 18.5.2005 tarih ve 2004-4-103 sayı ile, yukarıda aktarılan değerlendirmelere paralel olarak Yeşil Kastamonu firmasının belge talebinin reddine karar vermiştir.

Savunmada ayrıca, Kararda bahsedilen fiyat listesinin müvekkil şirketten alınmadığı, yine Kararda bahsedilen ve fiyat listesi ile uyduğu düşünülen bilet örneklerinin de müvekkil şirketten alınmadığı iddia edilmiştir.

810 Yapılan yerinde incelemeler sırasında elde edilen fiyat listelerine bakıldığında, üzerlerinde Metro Seyahat'e ait imza ve kaşelerin yer aldığı görülmüştür. Ayrıca söz konusu fiyat listelerinin imzalı ve kaşeli örnekleri de yapılacak değerlendirmede kullanılmak üzere ilgili şirketten alınmıştır. Dolayısıyla, söz konusu iddia geçersizdir.

Savunmada bundan başka, Yeşil Kastamonu'nun, Metro Seyahat'in biletlerini satmakta olduğu, fiyatları piyasadaki gelişmeler doğrultusunda belirlediği, Metro Seyahat'in bu fiyatları kabul ettiği, Yeşil Kastamonu'nun fiyat tespiti esnasında herhangi bir anlaşma veya uyumlu eyleme gitmediği iddia edilmiştir.

820 Taraflar arasında imzalanan acentelik sözleşmesine göre, Metro Seyahat'e ait biletlerin satış işlemlerini, Yeşil Kastamonu yapacaktır. Savunmada acentelik ilişkisinin varlığı kabul edilerek, fiyat tespitinin acente tarafından yapıldığı belirtilmektedir. Ancak bu tespit, diğer firmalardan bağımsız, piyasa koşullarına göre yapıldığı iddiası, yerinde incelemeler esnasında bulunan fiyat listeleri karşısında anlamsız kalmaktadır. Fiyat listelerinin incelenmesinden 2004 yılı Aralık ayında dört il ve bu güzergahlar üzerindeki noktalar için, 2004 yılı Haziran ayında ise, üç il ve bu güzergahlar üzerindeki noktalar için fiyat tespitinin yapıldığı

830 anlaşılmasıdır. Ayrıca 2005 yılı Temmuz ayına ait olan fakat teşebbüsün imza ve kaşesinin yer almadığı listede de beş il ve bu güzergahlar üzerindeki noktalar için fiyat tespitinin yapıldığı belirlenmiştir. Yerinde incelemeler esnasında elde edilen biletlerde ve yolcu listelerinde yer alan fiyatların, teşebbüslerin ortak listelerinde yer alan fiyatlarla karşılaştırılması sonucunda mezkur firmanın listelere uyduğu anlaşılmasıdır. Yapılan fiyat anlaşmalarının hangi teşebbüsün sorumluluğunda olduğuna ilişkin değerlendirme, Metro Seyahat'le ilgili bölümde yer almaktadır.

Son olarak, Kurum raportörleri tarafından düzenlenen tutanağın, şirket yetkilisi ile değil, şirket çalışanı ile düzenlendiği iddia edilmiş ve yapılan açıklamaların kabul edilmediği belirtilmiştir. Ancak, Raportörlerin görüşme yaptığı Nazif ÖZKAN şirketin müdürü olduğunu beyan etmiş olup, bu çerçevede bilgisine başvurulmuştur. Yapılan Tespitler ve Deliller bölümünde yer verildiği üzere, bahsi geçen tutanakta, aşağıdaki hususlar yer almıştır:

840 *"Firmamız, İstanbul ve İzmir yörelerine taşımacılık yapmaktadır. Kastamonu'daki firmalarla yapılan fiyat anlaşmalarına biz de uyuyoruz. Ancak liste fiyatlarından indirim yapmıyoruz. İstanbul ücretimiz iki senedir 25 milyon TL iken, son dönemde 30 YTL olmuştur. Masrafların çokluğu nedeniyle fiyatlar yüksek değildir. Biz Metro firmasının acentesiyiz. Farklı fiyat uygulandığında yolcu kaybedildiği için her firma aynı fiyatı uyguluyor. Yolcu sayısının az olması, anlaşmaya zorluyor."* Şirket tarafından Nazif ÖZKAN'ın şirket yetkilisi olmadığı yönünde bir iddia getirilmişse de, burada, asıl amaç tarafların bilgisine başvurmak olup, yapılan açıklamalar delillerle desteklenerek değerlendirilmiştir. Bunun için de, fiyat listeleri şirketten alınan bilet ve yolcu listeleriyle karşılaştırılmıştır. Dolayısıyla, esas değerlendirme somut deliller ışığında yapılmıştır.

#### 1.4.3. Metro Seyahat

Firmanın ilk yazılı savunmasında, soruşturma açılması kararında bahsedilen ve dosya içerisinde bulunan tüm belgelerden suret almak amacıyla 13.5.2005 tarihinde Kuruma yazılı başvuru yapıldığı, ancak bu talebe ilişkin herhangi bir cevap alınmadığı ve bu suretle savunma haklarının büyük ölçüde engellendiği belirtilmekte, bu durumun Kanun'un 43/2. maddesine, 44/2. ve 44/3. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmektedir.

860 Mezkur iddialar Yeşil Kastamonu'ya ilişkin bölümde değerlendirildiği için, bu bölümde tekrar yapılmayacaktır.

Öte yandan, yazılı savunmada, savunma hakkının engellenmesine ilişkin olarak AB uygulamalarına atıfta bulunulmuş ve mevcut durumun AB uygulamalarına da aykırı olduğu iddia edilmiştir.

İlgili tarafların dosyaya giriş hakkı ve bu çerçevede savunma hakları, en genel anlamda Avrupa Birliği Konseyi'nin 1/2003 sayılı Tüzüğü ile düzenlenmiştir. Avrupa Komisyonu'nun bu Tüzüğe dayanarak çıkardığı, 773/2004 sayılı Tüzüğü'nde de bu konu düzenlenmiş ve "Dosyaya Giriş Hakkı ve Belgelerin Kullanımı" başlıklı 15. maddesinde, talep edildiği takdirde, Komisyonun, bulgularını içeren metni (statement of objections) gönderdiği taraflara dosyaya giriş hakkı tanıyacağı ve bu hakkın Komisyon'un bulgularını içeren metnin

tebligatından sonra tanınacağı, dosyaya giriş hakkının, ticari sırları, diğer gizli bilgileri ve Komisyon'un ve üye ülke rekabet otoritelerinin iç dokümanlarını kapsamayacağı, Komisyon'un üye ülke rekabet otoriteleri ile veya üye ülkelerin kendi aralarında yaptığı yazışmaların da bu hakkın kapsamı dışında olduğu, bu Tüzük'teki hiçbir düzenlemenin Antlaşmanın 81. ve 82. maddelerinin ihlal edildiğinin ispatı için Komisyon'un gerekli bilgileri açıklamasına ve kullanmasına engel olmadığı düzenlenmiştir. Komisyon'un bulgularını içeren metin, ülkemiz mevzuatı ve uygulamasında soruşturma raporuna tekabül etmektedir. AB mevzuatında tarafların bu metnin kendilerine tebliğinin ardından bir yazılı ve bir

880

de sözlü savunma hakkı bulunmaktadır. 1/2003 sayılı Konsey Tüzüğü'nün 27. maddesinin ilk fıkrasında, 4054 sayılı Kanun'da olduğu gibi, Komisyon'un yalnızca taraflara savunma hakkı verdiği bulguları kararına dayanak yapabileceği hükme bağlanmaktadır. Bu düzenlemelere ilave olarak Komisyonca ayrı bir tebliğ yayımlanmış, bu tebliğde yukarıda yer verilen esaslar tekrar edilerek, dosyaya giriş hakkının hangi belgeleri kapsadığı ve hangilerini kapsamadığı ayrıntılı listelerle tespit edilmiştir.

Dolayısıyla, tarafların, savunma haklarının engellendiği ve bu durumun AB uygulamalarına da aykırı olduğu iddiaları, geçersiz kalmaktadır.

890

Savunmada ayrıca, Kararda bahsedilen fiyat listesinin müvekkil şirketten alınmadığı, yine Kararda bahsedilen ve fiyat listesi ile uyduğu düşünülen bilet örneklerinin de müvekkil şirketten alınmadığı iddia edilmiştir.

Yapılan yerinde incelemeler sırasında elde edilen fiyat listelerine bakıldığında, üzerlerinde Metro Seyahat'e ait imza ve kaşelerin yer aldığı görülmüştür. Ayrıca söz konusu fiyat listelerinin imzalı ve kaşeli örnekleri de yapılacak değerlendirmede kullanılmak üzere ilgili şirket tarafından yetkilendirilmiş acenteden alınmıştır. Dolayısıyla, ilgili şirketten bu yönde belge alınmadığı iddiası, geçersiz olmaktadır.

900

Savunmada son olarak, Yeşil Kastamonu ve Metro Seyahat arasındaki ilişkilerin niteliğine ilişkin açıklamalar getirilmiş, aradaki acentelik ilişkisi çerçevesinde Metro Seyahat'in Yeşil Kastamonu firmasının eylemlerinden haberdar olmadığı, soruşturmaya taraf olunmasını gerektirecek bir durum olmadığı belirtilmiştir.

910

Esasen, Karayolları Taşıma Yönetmeliği kapsamında faaliyet gösterecek gerçek ve tüzel kişilerin, taşımacılık, acentelik, taşıma işleri komisyonculuğu, nakliyat ambarı işletmeciliği, kargo işletmeciliği, lojistik işletmeciliği, taşıma işleri organizatörlüğü, dağıtım işleri, terminal işletmeciliği, oto kiralama işletmeciliği ve benzeri faaliyetleri yapabilmeleri için Bakanlıktan yetki belgesi almaları zorunludur. Yetki belgesi alınması için gerekli genel ve özel koşullar belirlenmiştir. Yönetmelik'in 11. maddesinde yetki belgesi türlerine yer verilmiş ve F1 yetki belgesinin yurt içi yolcu taşımacılığında acentelik yapacak gerçek ve tüzel kişilere verileceği düzenlenmiştir. F1 yetki belgesi için, D1 ve E1 yetki belgesi sahibi taşımacılardan en az birisiyle imzalanmış Bakanlıkça asgari şartları belirlenmiş bir acentelik sözleşmesi bulunması şartı aranmıştır.

Acenteler daima müvekkilleri hesabına iş yaparlar. Acentelerin yapacağı işlemlerden doğan hak ve borçlar müvekkillerine aittir. Türk Ticaret Kanunu'nun



## 06-11/143-33

116-134. maddeleri acentelik hakkındaki düzenlemelere ilişkindir. Söz konusu madde hükümlerinde acentelerin müstakil hareket edemeyeceği hususu belirtilmiştir. Dolayısıyla, acente niteliğinde faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişilerin müvekkillerinin talimatları ve onların menfaatleri doğrultusunda iş görmelerinin kanundan doğan bir yükümlülük olup, hareket serbestileri sınırlı olan acentelerin bağımsız hareket edebilen kişiler karşısında belirleyici olma özellikleri yoktur. Bu çerçevede, F1 yetki belgesi ile faaliyet gösteren bir teşebbüsün fiyat belirleme konusundaki imkanının ancak işletmeci teşebbüsün kendisine tanıdığı takdir yetkisi ile sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Metro Seyahat ile Yeşil Kastamonu arasındaki acentelik sözleşmesine göre, Metro'ya ait biletlerin satış işlemlerini, Yeşil Kastamonu yapacaktır. Söz konusu anlaşmaya göre, yolcu bileti satışından Metro Seyahat'in, Yeşil Kastamonu'ya, (.....) prim ödeyecektir. Ayrıca söz konusu anlaşmada, acenteye fiyat tespitine ilişkin bir yetki verilmemiş olup, bu yetki Metro Seyahate aittir.

Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde, soruşturmaya esas olan tarafın Metro Seyahat olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yukarıda yer verilen fiyat analizleri neticesinde, Metro Seyahat'in anılan fiyat listelerinde yer alan fiyatlara uyduğu da tespit edilmiştir.

2004 yılının Haziran ayında, firmanın Ankara için uyguladığı 18.000.000 TL fiyat, 5.6.2004 tarihli fiyat listesine uymaktadır. Yine, İstanbul için ve İzmir için uygulanan fiyatlar Haziran ayına ait diğer listelerde yer alan fiyatlarla uyumludur. Ara güzergahlar bakımından da söz konusu uyum büyük oranda geçerlidir.

2004 yılının Aralık ayına ait olan ortak listedeki fiyatların, 2004 yılı Aralık ayı, 2005 yılı Ocak ve Nisan ayları için uygulanan fiyatlarla karşılaştırılması sonucunda da Ankara için uygulanan 15 YTL, 20 YTL, İstanbul için uygulanan 30 YTL, İzmir için uygulanan 40 YTL tutarındaki fiyatların listeye uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Ara güzergahlarda da birkaç fiyat farklılığı dışında büyük ölçüde uyumun sağlandığı tespit edilmiştir.

Son olarak, teşebbüslerin imza atmadıkları ve kaşelerini basmadıkları 2005 yılının Temmuz ayına ait ele geçirilen son fiyat listesine de Metro Seyahat'in, Ankara için uygulanan 20 YTL, İstanbul için uygulanan 30 ve 35 YTL, İzmir için uygulanan 45 YTL'lik fiyatlarla, uyduğu tespit edilmiştir. Ara güzergahlarda da büyük ölçüde listeye uyulmuştur.

Diğer taraftan, ikinci yazılı savunmada getirilen iddialar da değerlendirilmelidir. Buna göre, ilk yazılı savunmaya ilişkin değerlendirmede, 4054 sayılı Kanun ve AB mevzuatı çerçevesinde, literatürde "dosyaya giriş hakkı" olarak adlandırılan konuya ilişkin olarak açıklama yapılmıştır. Dolayısıyla, yukarıda da belirtildiği gibi tarafların, savunma haklarının engellendiği ve bu durumun AB uygulamalarına da aykırı olduğu, 4054 sayılı Kanunda Rekabet Kurulu'na böyle bir yetki verilmediği iddialarının geçersiz kaldığı kanaatine ulaşılmıştır. Savunmada farklı olarak, delillerin karartılması, dosyadan belge verilmemesi, soruşturmanın gizlilik içinde yürütülmesi gibi tedbirlerin sadece Ceza Muhakemeleri Kanunu anlamında uygulanan tedbirler olduğu iddia edilmiştir. Muhakeme, hukuki bir uyuşmazlığın yargısal çözümüne katılan organlar ve özneler tarafından yapılan işlemler

960 bütünüdür. Oysa Rekabet Kurulu tarafından tesis edilen işlemler idari işlem olup, yargı denetimine açıktır. Bundan başka, müvekkilin sürekli olarak evrak talep etmediği, bununla birlikte Kanun'un açık hükmü uyarınca evrak talebinin de normal olduğu belirtilmiştir. Bu noktaya ilgili olarak da yapılan değerlendirmede temel nokta, teşebbüs tarafından yapılan sürekli evrak talebi değil, dosyaya giriş hakkının Kanunda ne zaman başlayacağıyla ilgilidir. Bu noktada dosyaya giriş hakkının evresine ilişkin Kanun'da açıkça hüküm bulunmaması, bununla birlikte dosyaya erişimin savunma haklarını da ortadan kaldırmayacak şekilde Kurul tarafından en uygun evre olarak soruşturma raporunun tamamlanması olarak tespit etmiştir.

970 Savunmada ayrıca, Kurulun soruşturma sırasında verdiği kararlarda kanuni dayanağı olmadan, kendi lehine yorumlar yaptığı iddia edilmiştir. Soruşturma Raporu, Önaraştırma Raporu, soruşturmaya konu teşebbüslerin yazılı savunmaları ve 4054 sayılı Kanun'un 14, 15 ve 44. maddeleri gereğince yapılan yerinde incelemelerin değerlendirilmesi sonucunda elde edilen tespitler ve ulaşılan sonuçlar akabinde hazırlanmış olup, Soruşturma Heyeti'nin görüşlerini ve yaptığı tespitleri içermektedir ve nihai kararda Rekabet Kurulu'nu bağlayıcı değildir. Dolayısıyla raporda yer verilen "düşünülmektedir, değerlendirilmektedir" gibi ifadeler yorum yolu ile hukuk yaratılması anlamına gelmeyip, Soruşturma Heyeti tarafından ulaşılan değerlendirme ve sonuçları aktarmak amacıyla ve ayrıca Raporu okuyarak karar verecek kişilerin tarafsızca karar vermelerini teminen kullanılmış ifadelerdir.

980 Savunmada bundan başka müvekkilin soruşturmada taraf olmasını gerektirecek sorumluluğu bulunmadığı iddia edilmiştir. Metro Seyahat'in ilk yazılı savunmasında da yer alan bu iddiaya ilişkin olarak ayrıntılı değerlendirme yukarıda aktarılmıştır. Belirtildiği üzere, Yeşil Kastamonu şirketi, Kastamonu ilinde Metro Seyahat'in otobüs biletlerini satmak üzere yetkili kılınmış F1 Belgesi bir seyahat acentesidir. Ayrıca söz konusu anlaşmada, acenteye fiyat tespitine ilişkin bir yetki de verilmemiş olup, bu yetki tamamen Metro Seyahate aittir. Buna ek olarak fiyat tarifelerinin bizzat Yeşil Kastamonu Firması tarafından ilgili Ulaştırma Bakanlığı Bölge Müdürlüğü'ne onaylatılmasına dair herhangi bir bulguya da rastlanılamamıştır. Kesilen biletler Metro Firmasına ait olup, ticari faaliyetin risk ve getirilerini aslen Metro Seyahat üstlenmiş durumdadır. Yeşil Kastamonu Firması ise bilet satışından doğan riski dolaylı olarak üstlenmiştir. Seyahat acentelerinin diğer acentelerden farklı konumda olduğu ve uygulamada Karayoluyla yolcu taşımacılığı mevzuatında geçen "acente" kelimesinin TTK m. 116'da belirtilen acente anlamında kullanılmadığı yönünde yapılan savunma ise, mevcut yasal düzenlemeler dışında seyahat acentelerine yönelik ayrı bir düzenlemeye gidilmemiş olması sebebiyle geçerli değildir.

1000 Savunmada ayrıca, müvekkil şirketin diğer şirketlerle birlikte sözlü ya da yazılı anlaşma yaparak veya uyumlu eylem göstererek Rekabet Kanunu'na ilişkin kuralları ihlal etmediği, müvekkil şirket aleyhine soruşturmaya esas olabilecek inandırıcı delil bulunmadığı iddia edilmiştir. Soruşturma raporunun eklerinin ve bahse konu fiyat listelerinin incelenmesinden, 2004 yılı Aralık ayı, 2004 yılı Haziran ayı ve 2005 yılı Temmuz ayına ait ortak fiyat tespitlerinin yapıldığı,

kesilen biletlerde de bu fiyat listelerine uyulduğu tespit edilmiştir. Anılan listelerde Metro Firmasının kaşesinin bulunması, bu listelerin rakip teşebbüslerle birlikte oluşturulmasına katıldığı ve ortak fiyat listesinde yer alan bedellerle bilet kesmesi de kendisini söz konusu anlaşmalarla bağlı hissettiğinin bir göstergesi olup, kimin tarafından imzalandığı önem taşımamaktadır. Önemli olan husus, kesilen yolcu biletlerinde bu listeye uyulup uyulmamasıdır ki, soruşturma raporunda uyulduğu açıkça ortaya koyulmuştur. Rekabet Kanunu, sözlü savunmalarda ilgili tarafların (şikayetçiler, meşru menfaatini gösteren kişiler ve soruşturulan teşebbüsler) iddialarını ortaya koyarken kullanılacak her türlü delil ve ispat vasıtaları için HUMK'a atıf yapmıştır. Bu atıf, kesin delil, takdiri delil ayrımı yapılmaksızın bütün delil çeşitlerine ilişkin olup, bu deliller senet, ikrar, yemin, kesin hüküm, şahit, bilirkişi, keşif ve 367. maddede belirtilen sekizinci bir delil türü olan "özel hüküm sebepleri" dir. Olayın durumuna göre her şeyin delil olabileceği bu maddede benimsenmiştir. Dolayısıyla, Rekabet Hukuku'nda serbest delil sistemi geçerlidir. Rekabet Hukuku çerçevesinde rekabet ihlali teşkil eden anlaşmalar 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi gereğince hukuka aykırı ve yasaktır. Yine aynı Kanun'un 56. maddesi gereğince bu nitelikteki anlaşma ile teşebbüs birliği kararları geçersizdir. Dolayısıyla savunmada anıldığı anlamıyla hukuki delillerin tespit edilmesi, rekabet sınırlamalarının her tür vasıtayla yapılabilirliği karşısında Rekabet Hukuku uygulamalarının mantığıyla çelişir nitelikte olacaktır. Bu bakımdan Rekabet Kanunu ihlallerini gösteren delillerin büyük bölümü doğaları gereği HUMK anlamında açıkça ismi konan delillerden değildir. Rakip teşebbüslerin bir araya gelerek ya da gelmeden aralarındaki rekabeti sınırlayıcı, engelleyici ve/veya ortadan kaldırıcı amaç ve/veya etkili anlaşmaları yapmaları durumunda, Kanun ihlali dolayısıyla ilgili teşebbüslerin sorumlu kabul edilebilmesi için bu tür bir anlaşmaların ya da uygulamaların mutlaka teşebbüsü temsile yetkili kişiler tarafından yapılmış olması gerekmemektedir ve hatta böyle bir şart, rekabet ihlallerinin şekil şartı bulunmadığı için aranmamaktadır da. Kaldı ki, Metro Seyahat'in savunmasında belirttiği Rekabet Kanunu'nun 47/5. maddesi, sözlü savunma aşamasında taraflar için (Rekabet Kurumu bir taraf değildir) getirilmiş ve ayrıca bu madde delil ve ispat vasıtaları konusunda da sınırlama getirmemiştir. Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde, Metro Seyahat şirket merkezinde ve acentesinde tespit edilen belgelerin ispat vasfının olmadığı yönündeki savunma kabul edilemez. Savunmada yer verilen Nazif ÖZKAN'ın Metro Seyahat Firmasının mı, Yeşil Kastamonu Firmasının mı yetkilisi olduğunun anlaşılmadığı yönündeki iddiaya ilişkin olarak, bu tür "bilgi tutanaklarında" asıl amacın ilgili kişi/lerin bilgisine başvurmak olduğu, yapılan açıklamaların delillerle desteklenerek değerlendirilmesi gerektiği, aksi halde bir ehemmiyetinin olmadığı, bunun için de, fiyat listelerinin şirketten alınan bilet ve yolcu listeleriyle karşılaştırıldığı belirtilmelidir. Dolayısıyla, bu yöndeki iddia doğru olsa dahi, amacın bilgi edinmek olduğu ve esas değerlendirmenin deliller ışığında yapıldığı bilinmelidir. Buna ek olarak, Metro Seyahat'in kaşesinde yer alan adreste acente olan Yeşil Kastamonu Firması'nın faaliyet gösterdiği ifadesi, iddia edildiği gibi Yeşil Kastamonu'nun inceleme konusu işlerde idari ve ekonomik yönden bağımsız olmadığı, geçerli acentelik sözleşmesi çerçevesinde Metro Seyahat ünvanı

## 06-11/143-33

1050 altında ve Metro Seyahat Firmasına bağılı olarak faaliyet gösterdiğinin bir işareti olarak değerlendirilmelidir.

Savunmada son olarak Kastamonu merkezli şehirlerarası otobüs ile yolcu taşımacılığı pazarında Rekabet Kanunu'nun 4. maddesinin ihlal edildiğı gerekçesiyle bir önceki yıla ait yıllık gayri safi gelirin %10'u tutarında kesilmesi düşünölen cezanın eşitlik ve orantılılık ilkesine aykırılık teşkil ettiğı iddia edilmiştir. Belirtilen %10'luk oran, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle tespit edilen üst sınırdır ve bu konuda takdir Kurul'a aittir.

### I.4.4. Kastamonu Özen

1060 İlgili firmanın ilk yazılı savunmasında yer alan, uygulanan fiyatların Kastamonu Özen tarafından belirlenen ve Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nce onaylanan fiyatlar olduğı, diğere teşebbüslerle herhangi bir anlaşma yapılmadığı veya uyumlu eyleme gidilmediğı yönündeki iddia, ilgili bölümde yer verilen fiyat karşılaştırmaları çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Anılan İdare tarafından 28.4.2004 tarihinden itibaren asgari 4 ay boyunca geçerli olmak üzere onaylanan ücret tarifesinde, İstanbul güzergahı için taşıma ücreti 30.000.000 TL. olarak belirlenmiştir. Kurum raportörlerince yerinde incelemeler esnasında elde edilen Haziran ayına ait fiyat listelerinde söz konusu ücretin 25.000.000 ve 30.000.000 TL olduğı, firmanın Haziran ayı bilet fiyatlarının ise 25.000.000 TL olduğı belirlenmiştir.

1070 Bir başka husus, İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim yerleri için belirlenen fiyatlarla ilgilidir. Fiyat listelerinde yer alan ve firma tarafından uygulanan fiyatların incelenmesi sonucu, firmanın söz konusu listelere uyduğı anlaşılmıştır.

Yukarıda da belirtildiğı gibi, diğere liste 2004 yılı Aralık ayına aittir. İlgili İdare'ce 2.4.2005 tarihinden itibaren asgari 4 ay boyunca geçerli olmak üzere onaylanan ücret tarifesinde, İstanbul güzergahı için taşıma ücreti 35 YTL olarak belirlenmiştir. Kurum raportörlerince yerinde incelemeler esnasında elde edilen 2004 yılı Aralık ayına ait fiyat listelerinde söz konusu ücretin farklı kalkış noktaları için 30 YTL ve 35 YTL olduğı, firmanın Ocak ayı bilet fiyatlarının 30 YTL, Nisan ayı fiyatlarının ise 25 YTL ve 30 YTL olduğı anlaşılmaktadır. Bir başka nokta, İstanbul güzergahı üzerindeki farklı yerleşim yerleri için belirlenen fiyatlarla ilgilidir. Fiyat listelerinde yer alan ve firma tarafından uygulanan fiyatların incelenmesi sonucu, firmanın söz konusu listelere büyük ölçüde uyduğı anlaşılmıştır. Dolayısıyla Aralık, Ocak ve Nisan aylarında büyük ölçüde listeye uyulmuştur.

1080 Son olarak, Temmuz ayına ait olan fiyat listesinin ve yolcu listelerinin incelenmesi sonucunda, listede yer alan ve firma tarafından uygulanan fiyatın aynı olduğı, ara güzergahlarda da büyük ölçüde listeye uyulduğı anlaşılmıştır.

1090 Bu çerçevede, firmanın Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nce onaylanan fiyatı uyguladığı iddiası geçersiz kalmaktadır. Ayrıca firma yetkilileri tarafından Kuruma gönderilen ve Kurum kayıtlarına 24.3.2005 tarih, 1877 sayı ile intikal eden yazıda, şu hususlar yer almaktadır:

“Bizim pazardaki yerimiz bellidir. Biz günde bir araba yollayarak İstanbul istikametine, buradaki yerimizi korumaya çalışıyoruz. Diğer büyük firmaların masraflarının daha ağır olduğu hat sayılarının fazlalığından anlaşılmaktadır. Ve bu sıkıntı yaratmakta, bu sektörün insanlarını bunun altından kalkmak için çeşitli arayışlara ve fiyat belirlemeye itmektedir. Bu yüzdendir ki, çeşitli anlaşmalar yapıp ortak kararlarla bu zararların altından kalkma yoluna gidilmektedir. Kendi masraflarının çok ağır olduğu, bu yüzden böyle davrandıklarını ve bizim de var olmamız için bunlara uymamız gerektiğini yaptığımız istişarelerde dile getirmektedirler. Biz yapılan anlaşmalara mecburen uymak zorundayız. Çünkü belirttiğimiz gibi, pazarlık gücümüz sınırlıdır. Varolabilmek için uyumlu olmak zorundayız. Kısa bir yaz döneminin haricinde gerçekten zor ayakta durabilmekteyiz. Bunu da diğer firmalardan 3-5 milyon noksan fiyat keserek sağlamaktayız. Yapılan bu davranışın gereğini saygıyla arz ederiz.”

1100

Her ne kadar yapılan ön araştırma sırasında tutulan bilgi tutanaklarında firma yetkilileri, ilk yazılı savunmaya paralel olarak ilgili İdare tarafından onaylanan fiyatları uyguladığını belirtmişse de yukarıda aktarılan yazı ve yapılan fiyat karşılaştırmaları, firmanın yapılan fiyat listelerine uyduğunu göstermektedir.

1110

Diğer taraftan, ikinci yazılı savunmada getirilen iddialar da değerlendirilmelidir. İlk savunma noktası, hizmetin serbest rekabet ilkelerine göre yürütüldüğüne ve Ulaştırma Bölge Müdürlüğüne onaylanan fiyatların uygulandığına ilişkindir. Bu noktayla ilgili olarak, ayrıntılı fiyat analizlerinin yapıldığı, fiyat listelerinde yer alan, bölge müdürlüklerince onaylanan ve yolcu biletlerinde yer alan fiyatların karşılaştırılması sonucunda firmanın rakip teşebbüslerle belirlenen ortak fiyat listelerinde yer alan fiyatları uyguladığının tespit edildiği belirtilmelidir. Burada önemli olan husus, 4054 sayılı Kanun’a aykırılığın ilgili Ulaştırma Bölge Müdürlüklerince onaylanmış tarifelere uyulmasından kaynaklanmaması, ihlalin asıl nedeninin söz konusu şirketlerin rakip teşebbüslerle bir araya gelerek aralarındaki rekabeti ortadan kaldırmak amacıyla ortak fiyat tarifeleri belirlemeleri ve bu tarifelerde yer alan fiyatları uygulamalarıdır.

1120

Diğer nokta, soruşturma raporunda, firmanın 1.6.2004 tarihli listeye uymadığının, 5.6.2005 tarihli listelerden birine katılmadığının, diğerinde ise imza ve kaşesinin bulunmayıp sadece isminin yer aldığı tespit edilmiş olmasıyla ilgilidir. Firma tarafından aktarılan bu hususlar yerinde olmakla birlikte, söz konusu teşebbüsün savunmasında yer vermediği ancak belirtilmesi gereken önemli husus, teşebbüsün 1.6.2004 tarihli ortak fiyat tespitine katıldığı, isminin yer aldığı 5.6.2005 tarihli listedeki fiyatlara uymuş olduğu, 24.12.2004 tarihli ortak fiyat listesinin oluşumuna ve uygulamasına katıldığı ve son olarak da 2005 Yaz mevsimi için yapılmış en son ortak fiyat listesine firmanın ana güzergahlarda uymuş olduğu ve ara güzergahlarda da büyük ölçüde bağlı kaldığının tespit edilmiş olmasıdır.

1130

Savunmada firma ayrıca, tek güzergahta faaliyet gösterdiğinden diğer firmalarla anlaşmasına gerek bulunmadığını ifade etmiştir. Anlaşma yapılması veya bu yöndeki ihtiyaç, firmanın faaliyet gösterdiği güzergah sayısından bağımsız bir husus olup, firma zaten faaliyet gösterdiği hatta ilişkin olarak anlaşma yapmıştır.

## 06-11/143-33

Firma son olarak son iki yıldır zarar etmekte olduğunu, sektörün güçlkle ayakta durabildiğini ifade etmiştir. Bu husus, fiyat anlaşmasına gidilmiş olunması gerçeğini değiştirmemektedir.

### 1140 I.4.5. Kastamonu Güven

Yazılı savunma hakkını kullanmayan Kastamonu Güven Otobüs İşletmesinin, Haziran 2004 ve Aralık 2004 tarihinde yapılan Kastamonu-Istanbul ve Kastamonu-Samsun karayolu güzergahları için yolcu taşıma fiyatlarının ortaklaşa tespiti ve uygulanması eylemlerinde bulunduğu, işletme merkezi ve bilet satış bankosundan alınan bilet ve yolcu listesi örnekleri ile tespit edilmiştir.

### I.4.6. Huzur Otobüs İşletmesi

1150 Teşebbüse ait ilk savunma noktası, 16.2.2005 tarihinde şirketin el değiştirmiş olması ve ortak fiyat anlaşmaları yapıldığı dönemlerin bu tarihten önce olması sebebiyle şirkette konuya ilişkin bilgi ve belge bulunmadığıdır.

Huzur Otobüs İşletmesi'nin limited şirket olarak kişiliğinin ve faaliyetlerinin herhangi bir kesintiye uğramaması, tasfiyeye gitmemesi ve yapılan işlemin sadece alelade bir hisse devir işlemi olması sebebiyle devir öncesindeki karar ve eylemlerden dolayı şirketin sorumlulukları devam etmektedir. Hatta şirketin yeni sahipleri tarafından şirketin tüm hak ve borçlarıyla birlikte devralınmış olması, şirketin 4054 sayılı Kanunu ihlal etmesinden dolayı sorumluluğunun da mevcut şirkette devam ettiği anlamına gelmektedir. Bu durum Türk Ticaret Kanunu'nda belirtilen "küllî halefiyet" ilkesine de uygunluk arz etmektedir.

1160 Huzur Otobüs İşletmesi'nin İkinci savunma noktası ise, teşebbüsün günün şartlarına göre fiyatlarını bağımsız olarak tespit edip, rakip teşebbüslerle ortak olarak yolcu taşıma fiyatlarını belirlememiş olduğudur. Teşebbüs merkezinden alınan bilet ve yolcu listesi örneklerinde rakiplerle birlikte tespit edilen ortak fiyat tarifelerine genel itibarla uyulduğunun tespit edilmesi sebebiyle bu yöndeki iddianın geçerliliği bulunmamaktadır.

Teşebbüsün ikinci yazılı savunmasında ilk yazılı savunmada belirtilen hususlar tekrar edildiğinden, ayrıca değerlendirme yapılmamıştır.

### I.4.7. Ünal Turizm

1170 Ünal Turizme ait ilk yazılı savunma iki noktada toplanmaktadır: birincisi, firmanın uyguladığı fiyatların firmanın ilgili makamlara onaylattırarak aldığı fiyatlar olduğu; ikinci nokta ise Kastamonu'da faaliyet gösteren diğer taşıma firmalarıyla fiyatlar konusunda rekabeti önleyici herhangi bir anlaşma yapılmadığıdır.

Teşebbüs tarafından ilgili makamlara onaylatılan tarifelere ilişkin herhangi bir belge sunulmamış olmakla birlikte yapılan yerinde incelemelerde tespit edilen Haziran 2004 ve Aralık 2004 tarihli ortak fiyat listelerinde ve teşebbüs merkezinden elde edilen bilet ve yolcu listesi örneklerinde faaliyet gösterilen Kastamonu-Ankara/Istanbul/İzmir/Samsun güzergahları için firmanın gerek fiyat

## 06-11/143-33

1180 anlaşmalarına katıldığı gerekse bu anlaşmalarda tespit edilen fiyatları uyguladığı tespit edilmiştir.

Teşebbüsün ikinci yazılı savunması, birinci savunmada belirtilen hususların genel itibarla tekrarından ibarettir. Ancak sonucu değiştirici nitelik arz etmemekle birlikte savunmada yer alan iki hususla ilgili değerlendirme yapılmasında fayda görülmektedir.

1190 Birinci husus, Ünal Turizm tarafından ilk savunmada, uygulanan fiyat tarifelerinin ilgili Ulaştırma Bölge Müdürlüklerince onaylanmış olması ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'a aykırılığın, tarifelerle ilgili 10/7/2003 tarihli ve 4925 sayılı "Karayolu Taşıma Kanunu" ile 9/4/1987 tarihli ve 3348 sayılı "Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun" ve bu Kanunlara dayanılarak hazırlanan 25.02.2004 tarih ve 25384 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Karayolu Taşıma Yönetmeliği" uyanın sonucunda da ortaya çıktığı yönündeki savunmasıdır. Öncelikle, Rekabet Kanunu'na aykırılık söz konusu yasal düzenlemeler veya ikincil düzenlemelere uyma sonucunda ortaya çıkmamıştır. Zira, yapılan tespitlere göre 4054 sayılı Kanun'a aykırılık, rakip teşebbüslerle ortaklaşa fiyat anlaşması yapılması ve uygulanmasından kaynaklanmaktadır. Yoksa, hiçbir teşebbüs hakkında geçerli Yasa ya da Yönetmeliğe uyması nedeniyle isnat yapılmamıştır. Dolayısıyla bir otobüs işletmesinin kendi bağımsız iradesi ile belirlemiş olduğu tarifeyi, ilgili mercilere onaylatması neticesinde 4054 sayılı Kanun'un ihlal edilmesi söz konusu olmayacaktır.

1200 İkinci husus ise, Ünal Turizm'in şahıs işletmesi olması sebebiyle işletme sahibinin, ikinci yazılı savunmasında kendisinin şahsen herhangi bir fiyat anlaşması içerisinde yer almadığı veya bu tür bir protokol yapılması için herhangi bir kimseye imza yetkisi vermediği yönündeki ifadeleridir. Diğer tüm hukuk alanları gibi 4054 sayılı Kanun'da da bir başkasının eyleminden dolayı bir (tüzel ya da gerçek) kişinin suçlanması mümkün değildir. Ancak anılan Kanun'a aykırı olan durum, rakiplerle ortak fiyat anlaşmalarının yapılması ve uygulanması olup, bu tür anlaşma ya da uygulamalarda, mutlaka işletme ya da teşebbüsü temsile yetkili kişilerin imza koymaları gerekmektedir. Bu sebeple rekabet sınırlayıcı anlaşmalarda şekil şartı bulunmamaktadır. Hatta rekabeti sınırlayıcı anlaşmanın uygulanmış olması veya uygulanması için cezai yaptırımın bulunması gerekmektedir. Kanuna aykırılık için tarafların söz konusu anlaşmayla kendilerini bağlı saymaları ve bu anlaşmalara uymaları yeterlidir. Herhangi bir yaptırım ya da yürütülme gücü bulunmayan rekabeti sınırlayıcı "centilmenlik anlaşmaları" dahi 4054 sayılı Kanun'u ihlal eder niteliktedir. Dolayısıyla Ünal Turizm'in rakip teşebbüslerle rekabeti önleyici nitelikteki anlaşmalara katıldığı ve belirlenen ortak fiyatlara uyduğu tespit edilmiş olması sebebiyle, işletme sahibi Meftun ÜNAL'ın söz konusu anlaşmalara katılmamış olması, 4054 sayılı Kanun'a aykırılığı ortadan kaldırmamaktadır.

1220

### I.4.8. Soner Turizm

Teşebbüsün ilk yazılı savunmasında, ilgili fiyat listelerinde Soner Turizm'in imzasının bulunmadığı ya da mevcut imzanın şirketi temsile yetkili kişilere ait

## 06-11/143-33

olmadığı belirtilerek, farklı tutarlarda bilet örnekleriyle fiyat listelerine uyulmadığının gösterilmeye çalışılmıştır.

1230 Şirket merkez ve/veya bilet satış bankolarından elde edilen ortak fiyat listelerinin incelenmesi sonucunda eldeki dört adet fiyat listesinde sadece birinin ilgili şirket imzasının bulunmadığı; diğer listelerde şirket kaşesi ve imzasının bulunduğu görülmüştür. Ayrıca şirket merkezinden temin edilen bilet ve yolcu listesi örneklerinde ilgili ortak fiyat listelerine uyulduğu tespit edilmiştir. Budurum en açık şekilde 24.12.2004 tarihi öncesi ve sonrasında kesilen bilet fiyatlarında görülmektedir. Bu belgeler de göstermektedir ki, Soner Turizm, gerek Haziran 2004 gerek Aralık 2004 tarihli fiyat anlaşmalarına katılmış ve üzerinde anlaşılan fiyatları uygulamaya özen göstermiştir.

Soner Turizm'in ikinci yazılı savunması ise, ilk yazılı savunmasında ifade edilen hususların tekrarından ibarettir.

### J. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

1240 Öneriştirme ve Soruşturma dönemlerinde Kastamonu ilinde şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapan teşebbüslerde 1.6.2004, 5.6.2004 ile 24.12.2004 tarihli ortak fiyat tarifeleri bulunmuştur. 1-4.8.2005 tarihlerinde yapılan yerinde incelemelerde, haklarında soruşturma açılan teşebbüslerin, 2005 yaz mevsimi için yapıldığı anlaşılan ve üzerinde herhangi bir tarih olmamakla birlikte Temmuz-Ağustos 2005 dönemine ait olduğu düşünülen yeni bir ortak fiyat listesi daha belirledikleri tespit edilmiştir.

1250 Haziran 2004 döneminde üç ayrı ortak fiyat listesi tespit edilmiş olmakla birlikte teşebbüslerin bunlardan 5.6.2004 tarihinden itibaren geçerli olan listeye uydukları görülmüştür. Ancak elde bulunan Haziran 2004 listelerin oluşturulmasına Kastamonu da faaliyet gösteren tüm teşebbüslerin katılmadığı görülmüştür. 1.6.2004 tarihli fiyat listesinde Metro Seyahat, Soner Turizm, Özlem Seyahat, Kastamonu Özen, Ünal Turizm ve Kastamonu Güven'in imza ve kaşeleri ile Huzur Otobüs İşletmesinin imzalanmamış kaşesi bulunmaktadır. Teşebbüslerden temin edilen yolcu listelerinde az sayıda teşebbüs tarafından uygulanan bu tarifelerin kısa bir süre içerisinde (1-5 Haziran 2004 arasında) iki defa değiştirildiği görülmüştür.

1260 5.6.2004 tarihli iki listeden birinde Özlem Seyahat, Metro Seyahat, Soner Turizm, Ünal Turizm ve Kastamonu Güven Firmalarının imzalanmış kaşelerinin bulunduğu; Huzur Otobüs İşletmesi ve Kastamonu Özen Otobüs Firmalarının bu tarife tespitine katılmadıkları anlaşılmıştır. İncelenen yolcu listelerinden bu fiyat listesine de az sayıda teşebbüsün uyduğu görülmüştür. 5.6.2004 tarihli diğer fiyat listesi Metro Seyahat, Özlem Seyahat, Ünal Turizm ve Kastamonu Güven otobüs İşletmeleri tarafından kaşelenip imzalanmıştır. Kastamonu Özen'in imza ve kaşesi 5.6.2005 tarihli bu fiyat listesinde bulunmamakla birlikte, söz konusu teşebbüsün sadece ismi fiyat listesinde yer almaktadır. Soner Turizm ise sadece kaşesi bulunmaktadır. Huzur Otobüs İşletmesine ait herhangi bir ibare bu listede yer almamıştır. Ancak bu listeye teşebbüslerin ağırlıklı olarak uyduğu tespit edilmiştir.



## 06-11/143-33

1270 Talebin yükselme gösterdiği ve tatil ve yılbaşı tarihlerine yakın bir dönemde 24.12.2004 tarihinde Kastamonu ilinde şehirlerarası yolcu taşıma hizmetleri sunan tüm teşebbüslerin katılımıyla eski tarife tarihlerinden yaklaşık yedi ay sonra yeni bir ortak tarife tespit edilmiştir. Bu tarife ile bilet fiyatları Kastamonu-İstanbul için 25 YTL'den 30 YTL'ye (+%20); Kastamonu-Ankara için 15 YTL'den 20 YTL'ye (+%33); Kastamonu-İzmir için 35 YTL'den 40 YTL'ye (+%14.2); Kastamonu-Konya için de 30 YTL'den 35 YTL'ye yükseltilmiştir. Bu dönemde Kastamonu-Samsun hattında zam yapılmamasına karar verilmiştir.

1280 Haklarında soruşturma yürütülen teşebbüsler, Öneri döneminde takip eden dönemde kısa bir süre için Mart-Nisan 2005 döneminde ortak liste fiyatlarından uzaklaşmışlar ve birbirlerinden bağımsız fiyat tarifeleri uygulamışlardır. Ancak talebin yükseldiği yaz mevsiminin başlaması ile ilgili teşebbüsler tekrar ortak tarife belirlemiş olup, bu defa fiyat listeleri taraflarca imzalanmamıştır. Yeni listede Kastamonu-İstanbul/Ankara ve Konya hattı fiyatları aynı kalırken Kastamonu-Samsun 20 YTL'den 22 YTL'ye (+%10); Kastamonu-İzmir 40 YTL'den 45 YTL'ye (+%12.5) yükseltilmiştir.

1290 Birbirine rakip söz konusu teşebbüslerin sunmakta olduğu hizmet bedellerini bir araya gelerek (ya da gelmeyerek) ortaklaşa belirlemeleri ilgili pazarda ortaya çıkabilecek rekabeti engellemektedir. Teşebbüsler, normal piyasa koşullarında sundukları mal ve hizmetleri müşterilere satabilmek için bir yarış içerisine girmektedirler. Bu yarış, özellikle ve öncelikle malın/hizmetin fiyatında ve kalitesinde gerçekleşmektedir. Aynı pazarda bulunan teşebbüsler üzerinde rekabetin gerçekleştiği bu iki unsur üzerinde yeknesaklık sağlamak için mutabakata varırlarsa tüketiciler aleyhine olarak ilgili ürün üreticilerine haksız bir gelir sağlanmış olmaktadır.

Ulaştırma Bakanlığı'nın 46 nolu Tebliği ile belirlenen, Kastamonu merkezli şehirlerarası yolcu taşıma hatlarına ait asgari tarife ile teşebbüsler tarafından ortaklaşa tespit edilen fiyat tarifesi karşılaştırmalı olarak aşağıda gösterilmektedir:

	<u>Güzergah</u>	<u>Mesafe</u>	<u>Asgari Tarife</u>	<u>Belirlenen Son Tarife</u>
1300	Kastamonu-İstanbul	470 km	20.50 YTL	30 YTL
	Kastamonu-Ankara	221 km	11.50 YTL	20 YTL
	Kastamonu-Samsun	281 km	13.00 YTL	22 YTL
	Kastamonu-İzmir	778 km	29.50 YTL	45 YTL
	Kastamonu-Konya	467 km	20.50 YTL	35 YTL

## 06-11/143-33

1310 Yukarıdaki tablodan da anlaşıldığı üzere Kastamonu ilinde şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapan otobüs işletmeleri, Ulaştırma Bakanlığınca tespit edilen ve Ekim 2005'de yürürlüğe giren 46 nolu Tebliğdeki asgari fiyatların % 50 ve üzerinde ortak fiyat tespit etmişlerdir. Bu durum göstermektedir ki haklarında soruşturma yürütülen teşebbüsler yaptıkları anlaşmalarla zarar etmenin önüne geçmekten ziyade tekel karları elde etmek maksadıyla bu tür uygulamalar içerisine girmektedirler.

1320 Ekonominin tüm sektörlerinde rekabetin sağlanmasını amaç edinen 4054 sayılı Kanun'un "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar" başlıklı 4. maddesinde "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır." denilmektedir. Bu maddenin ilgili hallere ilişkin örneklerinin yer aldığı ikinci fıkrasının (a) bendinde ise "Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi" örneklenen yasaklanan davranışların ilkinin oluşturmaktadır.

Öte yandan, Kanun'un 5. maddesinde göre;

"Kurul, aşağıda belirtilen şartların tamamının varlığı halinde (Mülga:02.07.2005-5388/1.Md) (...) teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4üncü madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebilir:

1330 a) Malların üretim veya dağıtımını ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,

b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması,

c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,

d) Rekabeti (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlandırılmaması,

1340 (Değişik:02.07.2005-5388/1.Md) Muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabilir. Muafiyet kararları anlaşmanın ya da uyumlu eylemin yapıldığı veya teşebbüs birliği kararının alındığı yahut bir koşula bağlanmışsa koşulun yerine getirildiği tarihten itibaren geçerlidir. Kurul, birinci fıkrada gösterilen şartların gerçekleşmesi halinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabilir."

Ancak, yapılan anlaşma fiyat anlaşması olması sebebiyle Kanun'un 5. maddesinde belirlenmiş muafiyet koşullarını sağlamamaktadır.

## J. SONUÇ

Özlem Seyahat Serhat Doğan Tozar, Yeşil Kastamonu Turizm Hizmetleri İnşaat Akaryakıt Ticaret Sanayi Pazarlama Limited Şirketi, Metro Seyahat Taşımacılık

**06-11/143-33**

1350 Ticaret Anonim Şirketi (Eski unvanı Metro Motorlu Taşıtlar Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi), Kastamonu Özen Otobüs İşletmesi Ticaret Limited Şirketi- Devrekani, Kastamonu Güven- Hasan Çatal, Huzur Otobüs İşletmesi Turizm Nakliyat İnşaat Pazarlama İç ve Dış Ticaret Limited Şirketi, Ünal Turizm- Meftun Ünal, Soner Turizm Taşımacılık Otopark Otomotiv ve İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi hakkında 14.4.2005 tarih, 05-24/282-M sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapora, toplanan delillere ve incelenen dosya kapsamına göre;

1360 1. a) Yeşil Kastamonu Turizm Hizmetleri İnşaat Akaryakıt Ticaret Sanayi Pazarlama Limited Şirketi'nin, yürütülen soruşturma çerçevesinde 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal etmediğine OYBİRLİĞİ ile,

1370 b) Özlem Seyahat Serhat Doğan Tozar, Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret Anonim Şirketi (Eski unvanı Metro Motorlu Taşıtlar Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi), Ünal Turizm- Meftun Ünal, Kastamonu Özen Otobüs İşletmesi Ticaret Limited Şirketi- Devrekani, Kastamonu Güven- Hasan Çatal, Huzur Otobüs İşletmesi Turizm Nakliyat İnşaat Pazarlama İç ve Dış Ticaret Limited Şirketi ve Soner Turizm Taşımacılık Otopark Otomotiv ve İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nin, Kastamonu merkezli şehirlerarası otobüs ile yolcu taşımacılığı pazarında birlikte fiyat tespit etmek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine OYÇOKLUĞU ile,

2. İlgili teşebbüslerin Kastamonu coğrafi pazarında 2004 yılında oluşan yıllık gayri safi gelirleri dikkate alınarak, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası ve 2006/1 sayılı Tebliğ uyarınca 6.368 YTL'den az olmamak üzere taktiren %3 oranında;

- Özlem Seyahat Serhat Doğan Tozar'ın, 22.061 YTL,

- Metro Seyahat Taşımacılık Ticaret Anonim Şirketi'nin (Eski unvanı Metro Motorlu Taşıtlar Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi), 55.703 YTL,

1380 - Kastamonu Özen Otobüs İşletmesi Ticaret Limited Şirketi- Devrekani'nin, 8.626 YTL,

- Kastamonu Güven-Hasan Çatal'ın, 12.529 YTL,

- Huzur Otobüs İşletmesi Turizm Nakliyat İnşaat Pazarlama İç ve Dış Ticaret Limited Şirketi'nin, 11.222 YTL,

- Soner Turizm Taşımacılık Otopark Otomotiv ve İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nin, 19.341 YTL,

para cezası ile cezalandırılmalarına,

1390 - Ünal Turizm- Meftun Ünal'ın ise, %3 oranındaki ceza miktarının 2006/1 sayılı Tebliğ'de asgari ceza olarak belirtilen 6.368 YTL'den az olması nedeniyle, anılan Tebliğ'deki asgari ceza tutarı olan 6.368 YTL para cezası ile cezalandırılmasına,

OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

**09.02.2006 Tarih ve 06-11/143-33 Sayılı Kurul Kararı'na**

**KARŞI OY GEREKÇESİ**

“Kastamonu ilinde faaliyet gösteren otobüs işletmelerinin aralarında anlaşarak fiyat tespit etmek yolu ile, Kastamonu merkezli şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında 4054 Sayılı Kanun’u ihlâl ettikleri ve bu sebeple cezalandırılmaları gerektiği “ şeklinde alınan ilgili Kurul Kararı’na aşağıdaki gerekçelerle katılmıyorum:

1.Gerek ihbar veya şikayet, gerekse ön araştırma veya soruşturma şeklinde olsun Rekabet Kurulu’nun gündemini sıklıkla işgal eden hususlardan biri, “otobüs işletmelerinin aralarında anlaşma yaparak, rekabeti ihlâl ettikleri” konusudur. Hakkında çok sayıda işlem yapılan; soruşturma açılıp karar verilen ve hatta ilgili çevrelere, ihlâl anlamına gelecek uygulamalardan uzak durulması yönünde defâetle görüş bildirilen bir konuda şikayetlerin devam etmesi, yeni soruşturma kararlarının alınması ve cezaların verilmesi, kanaatimce, konunun bir başka açıdan ele alınıp değerlendirilmesini gerektirmektedir. Kurul Karar’larının etkinliği bakımından ve gerekirse yeni bir yaklaşımın geliştirilmesi için de böyle bir değerlendirmeye ihtiyaç vardır.

2.”Rekabetin kalitesi” ve “kaynak etkinliği” bir tarafa bırakılırsa “şehirlerarası yolcu taşımacılığı” pazarı, belki de ülkemizdeki en rekabetçi pazarlardan biridir. 500 (beş yüz)’ün üzerindeki firma ve 10.000 (on bin)’e yakın otobüsün faal olduğu bu sektörde, ülke çapındaki pazar açısından en son söylenecek şey, “fiyat anlaşmaları yaparak veya pazarı paylaşarak ya da pazara girişi engelleyerek, 4054 Sayılı Kanun’un 4.maddesini ihlal etmek” diye tanımlanacak davranışlar olacaktır. Nitekim böyle bir şikayet, iddia veya tespit de yoktur: Kurul gündemine gelen ihlâl şikayetleri, bilindiği gibi daha ziyade “mikro coğrafi pazar”lara, küçük denebilecek şehir ve bölgelere yöneliktir.

3.Hem ülke pazarı hem de bölgesel pazarlarla ilgili tahlil ve değerlendirmeler yapılırken, “tablo”nun tamamının görülmesi, sektörün yapı ve işleyişinin birlikte düşünülmesi, faaliyette bulunan piyasa aktörlerinin özelliklerinin ihmal edilmemesi gerekmektedir: “Sektör analizi”nin dikkatle yapılması, bu alana dönük “rekabet politikası”nın etkinliği bakımından “olmazsa olmaz” niteliktedir. Konuyla ilgili kararları etkileyeceğini düşündüğüm bazı “olgu”lara kısaca işaret etmek istiyorum:

a) İlgili piyasada, talebin çok üzerinde bir üretim kapasitesi ya da arz fazlası vardır. Esasen, bugünkü özellikleri, yapı ve işleyişi ile geçici olduğunu, sürdürülebilir olmadığını düşündüğüm “şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarındaki” teşebbüsler, sadece kendi aralarındaki rekabetin değil, gittikçe yaygınlaşan otomobil kullanımı ve havayolu taşımacılığının da rekabet açısından üstesinden gelmek durumundadır. Talebin çok üzerindeki otobüs sayısı ile

çalışan firmalar, kısa dönemlik dolulukların dışında genellikle düşük kapasite ile çalışmaktadırlar. Ve fizibilitesi yapılmadan alınan yeni otobüsler, kıyasıya artan rekabet sonucu büyük ölçüde düşen kâr marjları, değişen tüketici tercihleri ve yükselen alternatif araçlar çerçevesinde pazarın sıkışıklığı giderek artmaktadır.

b) Bırakınız ülke çapındaki sayıları, yüzleri aşan ve birden fazla il ve bölgede ya da bütün ülkede yolcu taşımacılığı yapan otobüs işletmelerini, küçük denebilecek coğrafi pazarlarda (il ve bölgeler) da, kartel oluşturamayacak, anlaşma yapıp belli bir süre uygulayamayacak sayıda teşebbüs vardır. Hatta bu sektör veya piyasalardaki en yaygın fakat tüketicilerin şikayetçi olmadığı olumsuzluğun, yıkıcı fiyat uygulamaları olduğunu söylemek, hiç de, mevcut problemi abartmak değildir. Zaman zaman yazılı, imzalı, mühürlü şekillerde karşımıza çıkan ve rekabete aykırı dediğimiz “anlaşma”lar, esasen bir bakıma yıkıcı fiyatlandırma sonrası geçici uzlaşmalara ilişkin birtakım mutâbakatlardır. Çok sayıda, düşük kâr marjı ile çalışan firmanın bulunduğu sektörde, en kolay rekabet yolu düşük fiyatlandırma ve arkasından da yıkıcı fiyatlandırma olmuştur. Daha düşük fiyatla yolcu taşımak şeklindeki, kuralsız, kaba rekabet, sonuçta aşırı fiyatlandırmaya vardığı gibi, daha kötüsü de, bitmez tükenmez kavgaların olduğu kadar adlî ve idarî mercilerin sulh teşebbüslerinin de ana konularından biri olmuştur. Nitekim, daha sonra işaret edileceği gibi, sektördeki asıl problemi, yani, yıkıcı fiyatlandırmayı önlemek için, kamu yönetimi tedbir almak, düzenlemeler yapmak zorunda kalmıştır.

c) Şaşırtıcı bir diğer husus, ilgili sektörde, bir bakıma, başka her sektörden daha fazla kamu müdâhalesinin varlığı olgusudur: Bugünkü mevzuat itibariyle, otobüs işletmeleri uygulayacakları fiyatları, Ulaştırma Bakanlığı'nın ilgili birimine onaylatmak durumundadır. Daha önemlisi de, 7 Eylül 2005 tarih ve 25929 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan “Karayolu İle Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Alanında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ” ile, firmaların uymaları gereken taban ücretler, “Bakanlık” tarafından belirlenerek yürürlüğe girmiştir. Ayrıca, firmalar belirledikleri tarifelere uymak mecburiyetinde oldukları gibi, bu tarifeleri görülebilecek şekilde asmak da zorundadırlar. Asgari dört ay, azami altı aylık süreler için belirlenen ücret tarifelerinin üzerinde ücret alınamazken, en fazla %20 indirim uygulanabilmektedir. Rekabet ihlalleri soruşturma konusu yapılır ve kararlar verilirken, bir kere daha düşünmeyi gerektirecek nitelikte mevzuat hükümleri vardır: 3348 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesi (d) bendinde, “Karayolu taşımacılığında kamu ve özel sektör tarafından yürütülen faaliyetlerin kamu yararı ve piyasa ihtiyaçlarına göre gelişmesini sağlayıcı tedbirleri almak, gerektiğinde taban ve tavan fiyatlarını tespit etmek ve uygulamayı denetlemek”, Kara Ulaştırması Genel Müdürlüğü'nün görevleri arasında sayılmıştır.

d) Taşıyıcıların, acente ve komisyoncuların yeterlilik şartlarını düzenlemek, gereken hallerde yetki belgesi vermek ve denetlemek, taban ve tavan fiyatlarını tespit etmek, hatta indirim oranlarını dahi belirlemek gibi yetki ve sorumlulukların ya da birtakım inisiyatiflerin kamu yetkililerine verildiği bir sektörde, birtakım

anlaşmalar yoluyla rekabetin ihlal edildiğini iddia etmek ne derece doğru bir tespit, verilecek cezalar ne derece hakkaniyete uygun olacaktır? Mevcut düzenlemelere bakılırsa, sektörün “birincil düzenleyicisi” ve yetkili otoritesi Ulaştırma Bakanlığı’dır. Kestirmeden ifade etmek gerekirse, Bakanlığın görev ve yetkileri ile ilgili duyarlılığı ve uygulamadaki başarısı, şikâyet ve rekabete aykırılığı iddia konusu olan problemi büyük ölçüde çözümlenecek ve ortadan kaldıracak niteliktedir.

e) Tabipler Odası, Barolar, TMMOB, Esnaf ve Sanatkârlar Odaları gibi kamu kurumu niteliğindeki meslek teşekküllerinin, fiyatlarla ilgili uygulamalarına rekabet açısından gösterilen yaklaşım ve değerlendirmeler, bir bakıma daha fazlasıyla, şehirlerarası otobüs işletmeciliği ya da taşımacılığı için de geçerli ve gereklidir. Bilindiği gibi, yukarıda sözü edilen meslek mensupları, üyesi buldukları kuruluşlar aracılığı ile, kuruluş kanunlarından kaynaklanan yetkilere dayanarak, rekabete aykırı fiyat belirlemeleri yapabilmektedirler. Halbuki, otobüs işletmelerinin tabi oldukları mevzuat ve bu alandaki kamusal müdâhale unsurları, diğer meslek alanlarına, piyasalara ve hizmet türlerine göre daha fazladır.

4.Rekabet Hukuku ve Politikası çerçevesinde, per se rekabet ihlali olarak telâkki edilen anlaşmaların temel ve tipik özelliği, bu anlaşmaların yazılı veya sözlü olmalarından ziyade, rekabeti önlemeye veya azaltmaya dönük kasıt ve niyet ile yapılmış olma özellikleridir. Gerçekten de, kasdın veya niyetin kötü olduğu, savunulamayacak türden anlaşmalar, kamuya açık olarak yapılmaz, genellikle gizlidir ve çoğu kere ilan edilmez. Çünkü gizlenecek, ayıplanacak ve cezaî müeyyidelere konu olacak tarafları, istismar, fahiş kâr, piyasaya giriş engelleme, yıkıcı fiyatlandırma gibi hedefleri vardır. Hâlbuki, şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarında, Rekabet Kurulu’nun önüne gelen rekabet ihlâli iddiası taşıyan şikâyet ve tespitler, genellikle ilgili coğrafi pazardaki teşebbüslerin, hep birlikte aldıkları kararlar, hatta bazen kamuoyuna ve kurum yetkililerine açıkladıkları gibi, kendilerince, haksız rekabeti önlemek amacıyla sağladıkları mütâbakatlar (anlaşmalar) şeklindedir. Yaygın şekilde görüldüğü gibi, terminalerde her firmanın bilet satış mahalline astığı tarifelerin altında genellikle, o terminalden yolcu alan teşebbüs yetkililerinin imzaları veya mühürleri vardır. Bu tarifeler, imza ve mühürler gizlenmemiştir, okunup görülmesi için bilakis panolara asılmıştır. Per se rekabet ihlâli olarak değerlendirilebilecek bir “anlaşma”ya teşebbüsler niçin bu kadar rahatlıkla imza atarlar ve sonra ilan ederler acaba? Bilgisizlik mi, yoksa, kasıt veya cür’et mi? Meseleye biraz daha yakından bakmak gerekmektedir: Kanuna, Rekabet Kurumunun varlığına rağmen, bu kadar açık veya aleni bir “rekabet ihlali”, kasıt, ısrar veya kötü niyet ya da cür’etkârlıkla değil, olsa olsa, bilgisizlikle veya uygulamanın sakıncalı olmadığı algılaması ile açıklanabilir. Bu görüşü destekleyecek, çok sayıda gözlem ve tespit vardır; doğrusu bir ilde, dar bir coğrafi pazarda faaliyette bulunan, aynı ortak mekanda, aynı hatlar için bilet satan teşebbüslerin farklı fiyatlar belirlemesini beklemek, gerçekçi ve uygulanabilecek bir yöntem değildir. Aynı terminalde, farklı teşebbüslerin, aynı hatlar için kesecekleri biletin fiyatının, farklı olmasını istemek ve beklemek, uygulamaya bakılırsa, olmayacak bir duaya

âmin demektir! Rekabetin tesisini, tabir caiz ise bir “formalite”nin varlığı veya yokluğuna indirgemek , rekabet savunuculuğu açısından gerekli gibi görülse de yeterli olmayacaktır.

5-Kurul tarafından rekabet ihlâli olarak tanımlanan “tablo”, aynı terminalde bilet kesen teşebbüslerin yan yana çalışırken geliştirdikleri ve esasen başka türlü uygulamanın da zor veya mümkün olmadığı, bir bakıma kaçınılmaz bir durumdur. Dolayısıyla Ülkenin hemen her tarafında yaygın şekilde uygulanan bu tarzı, teşebbüs veya müteşebbislerin kasdı mahsusla, ısrarla sürdürdükleri bir rekabet ihlali yolu olarak görmek, biraz da gerçeklere göz yummak demektir. Bir coğrafi pazarda, teşebbüslerin aynı fiyatları belirlemesi ve uygulaması her zaman illâ ki “anlaşma” değildir. En azından, her zaman bu tür “anlaşma”lar, ihlâl teşkil eden türden olmayabilir. Hatta, tüketicinin korunması vb. mülâhazalara itibar edilirse, belki, bu tür mutâbakatlar, piyasa dinamiklerinin sonucu ortaya çıkan, bir tür zorunlu paralellikler olarak da mütalaa edilebilir: Ulaştırma Bakanlığı’nın, konuya bu kadar müdâhil olmasının gerekçeleri nelerdir acaba?, sorusunun cevabı bulunmaya çalışılırsa, zannederim konu biraz daha aydınlanacaktır.?

6. Ülkemizde, nasıl, hangi kurallar çerçevesinde çalışılması gerektiğinin kamu idaresi tarafından ayrıntıları ile belirlendiği bir alanda, rekabete aykırı olmayacak yaygın bir uygulamanın sağlanamamış olması dikkat çekicidir. Konunun, defâetle Kurul gündemine gelmesine, cezalar verilmesine, rekabetçi uygulamanın nasıl olacağına dair Kamu idaresi aracılığıyla birden fazla “bilgilendirme” yapılmasına rağmen, tabir caiz ise, “vukuât” devam ediyorsa, devam etmesinin sebeplerine ve çözüm yolunun ne olması gerektiğine yeniden bakmak gerekir.

7. Kurumsal etkinlik, âdil, yol gösterici ve caydırıcı kararlar kadar, ele alınan konunun rekabetçi açıdan doğru dürüst tanımlanmasından ve tablonun bütününün görülmesinden de geçer. Otobüsle yolcu taşımacılığı pazarında, iktisadî analizle birlikte, pazarın sahip olduğu özellikler topluca düşünüldüğünde, ilgili dosyada da görüldüğü gibi, esasen , Rekabet Kurumunu tedirgin edecek, “vahim bir ihlal olgusu” yoktur. Kanaatime göre, Kurulun müdâhil olması gereken, önemli, tipik bir rekabet ihlali, belirgin bir istismar olmadıkça, soruşturma açmak ve ceza vermek yerine Kurul, sektöre yönelik ve uygulanabilirliği olan görüş ve tavsiyelerini etkili yöntemlerle ilgili çevrelere intikal ettirmeye devam etmelidir. Cârî mevzuata göre, bu alandaki yetkileri hayli belirleyici olan, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının etkin olması, Kurulun gündemine taşınan ihbar veya şikayet kaynaklı, “rekabet ihlâli” iddialı problemleri büyük ölçüde halledecek niteliktedir.

Prof.Dr.Nurettin KALDIRIMCI  
Kurul Üyesi